

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXII • 2/2020

Pobuda za
označevanje točnega
porekla medu v EU
naj konča zavajanje
evropskih potrošnikov!

- Vztrajnost zmotnih prepričanj glede spomladanskega krmljenja čebel
- Andreja Kandolf Borovšak doktorirala
- Antibiotiki v čebelarstvu so prepovedani in škodujejo zdravju čebel

info.belokranjski-hram@t-2.si
Facebook – belokranjski hram

BH
Belokranjski
HRAM

Akcija

Za člane ČZS nudimo 5-% popust pri nakupu
čebelarke opreme LYSON v vrednosti nad 50 EUR.

LYSON

Polnilnica za med
z avtomatsko
obračalno mizo
Lyson
Cena: **3.883,00 €**

Mešalnik medu,
400V z mešalom
in avtomatiko
50 L
Cena: **804,90 €**

Komora za
dekristalizacijo
medu 300 kg
Cena: **1.767,30 €**

Spiralni grelec medu,
FI 250 mm, 2x 400W,
OPTIMA LINE
Cena: **284,81 €**

* Vse cene vsebujejo DDV.

Kozarci
in pokrovčki
za med
več vrst
UGODNO

Topilnik voska
mali Lyson
+ gorilnik
Cena: **410,45 €**

Satne osnove AŽ in LR
UGODNO

Satni okvirji AŽ in LR
(sestavljani ali nesestavljeni)
UGODNO

Žice za žičenje okvirjev
več vrst
UGODNO

Drugo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale
Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale
M: +386 40 269 870
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00
sre.: 9.00–17.00
sob.: 8.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00

Logar
ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA
Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK-PETEK:
09.00–12.00
13.00–17.00
SOBOTA:
09.00–12.00

PARNI KUHALNIK VOŠČIN NA PLIN,
nerjaveč

TOPILEC POKROVČKOV
S TOPLIM ZRAKOM

- Enostavno ločevanje medu iz voščenih pokrovčkov brez pregrevanja medu
- Zelo priljubljen za topljenje medu iz melicitoznih satov

Art. 3295

UGODNE CENE ČEBELJIH POGAČ MEDOPIP

Medopip standard: 1,20 EUR
Medopip plus: 1,25 EUR
Medopip nozepina: 1,30 EUR

TOČILA ZA MED

CEDILO ZA MED

premer 24 cm, dvojno, z večjo
prepustnostjo, nerjaveče

POSODE ZA SHRANJEVANJE MEDU

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410
info@logar-trade.si
www.logar-trade.si

Cene vključujejo DDV.
Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Drage čebelarke in čebelarji!

Stopili smo v novo desetletje in nova čebelarska sezona se kljub dnevu več v tem mesecu vztrajno približuje. Kaj nam bo prestopno leto prineslo, bomo videli. Upam, da rek, ki se je uveljavil v vseh teh letih, ne obvelja in da nam pristopno leto vendarle prinese bolj pozitivno sezono. Glede na relativno milo zimo lahko upamo, da ne bomo ponovno deležni nizkih temperatur v kasnejših mesecih in da čebele čim bolje izkoristijo vse danosti, ki jih bo narava ponudila.

Pri omogočanju danosti lahko naravi pomagamo tudi čebelarji. Predvsem na tistih območjih, ki so bila v zadnjih letih deležna naravnih neprijetnosti in so naše pomoči še kako potrebna. V Sloveniji se 95 % gozdov obnavlja naravno brez posega človeka, kar je mogoče prav, saj, kot se je še vedno izkazalo, narava že ve.

Dejstvo pa je, da posegov človeka ne moremo zamenariti in da se kar velike količine lesa letno namenijo potrebam industrije ter ogrevanja, in prav je, da določen delež pomoči namenimo tudi sanaciji in samemu vzdrževanju območij, kjer je naravna zasaditev počasna in dolgotrajna. Izbor in saditev medovitih sadik dreves bosta zagotovo večja, če pri tem pomagamo in sodelujemo tudi čebelarji oz. čebelarska društva. V januarški številki Slovenskega čebelarja ste lahko prebrali informacijo, da lahko v sodelovanju z Zavodom za gozdove čebelarska društva prejmete sadike medovitih dreves, ki so namenjena pogozdovanju. Mislim, da je to odlična priložnost za vsa zainteresirana društva, ki lahko z različnimi akcijami, samostojno ali v sodelovanju z drugimi organizacijami in skupinami, spodbudite saditev in povečate delež medovitih dreves v naših gozdovih. Zavedati se moramo, da brez vložka ne bo rezultata.

Kadar govorimo o medovitih rastlinah, ne moremo izpustiti čebelje paše in seveda z njo povezanih pašnih

redov. Pašni redi so vedno tema debat med nami čebelarji in tudi tema sestankov na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. Zadeva je že zelo dolgotrajna in se vleče od leta 2014. Po nešteti prošnjah, sestankih in obljubah je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ob izteku lanskega leta posredovalo tri izhodišča izvajanja pašnih redov v prihodnje. Prvo izhodišče je, da pašni redi ostanejo takšni kot sedaj in se uvedejo le izboljšave, drugo izhodišče prenaša pašne rede na Javno svetovalno službo v čebelarstvu, tretje izhodišče pa predlaga ukinitve pašnih redov. Kakor koli, zadeva se je začela končno premikati in upam, da tudi urejati. Glede na izbiro mislim, da ni treba posebej poudarjati, da se je Upravni odbor ČZS na svoji izredni seji 16. januarja 2020 opredelil do prvega predloga izhodišča, ki ohranja pašne rede v osnovi enake kot sedaj, izvedejo se izboljšave. Upravni odbor je na svoji seji tudi oblikoval in potrdil predlog izvajanja pašnih redov v prihodnje, ki je bil posredovan v obravnavo na Svet za čebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

Bomo videli, kakšen bo razplet v prihodnje, trenja in nesoglasja bodo vedno in povsod, vsekakor brez kompromisov vseh deležnikov ne bo šlo.

Rešitev za vse naštetu je dokaj preprosta, vsi jo poznamo, a je žal v veliki meri odvisna od narave, zato vsem skupaj pred začetkom nove pašne sezone želim zelo medeno leto, polno presežkov.

Aleš Bozovičar, vodja ONS

69. redni volilni občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

69. redni občni zbor ČZS bo v soboto, 7. marca 2020, ob 9. uri v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici. **Na tem občnem zboru se bodo izvedle**

tudi volitve za predsednika Čebelarske zveze Slovenije, Nadzornega odbora in Častnega razsodišča. Vabilo z dnevnim redom bo objavljeno

no v naslednji številki *Slovenskega čebelarja*.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO

UVODNIK

Aleš Bozovičar 33

VOLITVE ČZS 36

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Franc Šivic in Marko Borko: Novice iz sveta 38

Boštjan Noč: Pobuda za enotno označevanje točnega porekla medu v EU – enakovredna projektu Svetovni dan čebel!..... 39

Lucija Žvokelj, dr. vet. med., Anita Vraničar Novak, dr. vet. med. in Jerica

Vreček Šulgaj, dr. vet. med.: Antibiotiki v čebelarstvu 40

Vlado Auguštin: Pomen vode za čebele 41

Vlado Auguštin: Spomladansko krmljenje čebel 43

dr. Janez Prešern: Genetika in dedovanje pri čebelah 44

Nataša Lilek: Kaj je pokazala analiza čebeljih pridelkov?..... 46

doc. dr. Danilo Bevk: Svetli in temni zemeljski čmrlj (*Bombus lucorum/terrestris*) 48

DELO ČEBELARJA

Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v februarju 49

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 51

OBVESTILA ČZS 52

OGLASI 60

V SPOMIN 64

INDEX

EDITORIAL

Aleš Bozovičar 33

SBA ELECTIONS 36

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Franc Šivic and Marko Borko: World news 38

Boštjan Noč: An initiative for the uniform labeling of the exact origin of honey in the EU – equivalent to the World Bee Day project!..... 39

Lucija Žvokelj, DVM, Anita Vraničar Novak, DVM and Jerica Vreček Šulgaj, DVM: Antibiotics in beekeeping 40

Vlado Auguštin: Importance of water for bees 41

Vlado Auguštin: Spring bee feeding 43

Janez Prešern, DSc: Genetics and heredity of bee 44

Nataša Lilek: What did the analysis of honey bee products show?..... 46

Danilo Bevk, DSc: White-tailed and Buff-tailed bumblebee (*Bombus lucorum/terrestris*) 48

BEEKEEPER'S WORK

Ivan Esenko: Beekeeper's tasks in February 49

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS 51

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 52

ADS 60

IN MEMORIAM 64

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZE SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auguštin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 04, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Mira Jenko Rogelj, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani: 165 €, četrtina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1-10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Vse cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 8000, Tiskano: 24. 1. 2020.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Čmrlja kopel v jutranji rosi. Čmrlji so dejavni že zgodaj spomladi in že zgodaj zjutraj. Nominacija na mednarodnem natečaju čebelarstva fotografije Čebelarstvo zveza Slovenije 2019.

Foto: Volker Sander

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovacevič, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarstvu centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarstvu razvojno-zobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijskego gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
- Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarstvu centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

43.

Api
SLOVENIJA

VABLJENI NA APISLOVENIJO 2020

14. IN 15. MAREC 2020, CELJSKI SEJEM

V mesecu marcu že 43. za vas pripravljamo mednarodno prodajno razstavo čebelarске opreme in pripomočkov ter številna strokovna predavanja.

V SOBOTO, 14. MARCA 2020, PRISLUHnite NASLEDNjim PREDAVANJEM:

Predstavitve Pravidnika o hudi gnilobi in Pravidnika o varozih – mag. Breda Hrovatin (UVHVVR)

Uradno odprtje čebelarškega posveta

Problematika zdravstvenega varstva čebel po svetu in izzivi pri njenem reševanju

Osrednja predavateljica: dr. Fani Hatjina

Dr. Fani Hatjina je raziskovalka na Inštitutu za kmetijstvo in vodja inštituta za zootehniko in čebelarstvo v Grčiji, od letos naprej pa tudi predsednica znanstvene komisije o zdravstvenem varstvu čebel pri Apimondiji.

Predstavitve tehnoloških smernic dobre čebelarške prakse na podlagi izkušenj slovenskih čebelarjev in veterinarjev, Vlado Auguštin, Robert Bali, Brane Borštnik, Alenka Jurić, dr. vet. med., Andrej Jus, dr. Stanislav Kapun, mag. Vida Lešnik, dr. vet. med., Matjaž Levičar, Jakob Madjar, dr. Metka Pislak Ocepek, dr. vet. med., Boris Seražin, Marija Sivec in Suzana Skerbiš, dr. vet. med.

V NEDELJO, 15. MARCA, PRISLUHnite NASLEDNjim PREDAVANJEM:

Novi pristopi pri prodaji medu – Boštjan Kovač, Tadej Glavan (Kokos Agency d.o.o.)

Kristalizacija medu v satju – Aleš Bozovičar (vodja ONS, ČZS)

Kako ohranjati moč družin čez leto, ko ni paše – Štefan Šemen (čebelar, podjetnik)

Moj način ekološkega čebelarjenja

Osrednji predavatelj: dr. Stefan Mandl

Dr. Stefan Mandl je eden izmed največjih ekoloških čebelarjev v Evropi, prihaja iz Avstrije, na področju ekološkega čebelarjenja ima več kot 20 let izkušenj, na skupnem čebelarstvu, ki ga imata s kolegom, pa upravljata z več kot 10.000 čebeljimi družinami na več kot 600 lokacijah, zaposlujeta tudi več delavcev (čebelarjev) in sezonskih čebelarških pomočnikov.

Skrb za čistost kranjske sivke – Franc Podrižnik (čebelar, terenski svetovalec)

Med in cvetni prah v satju, tehnologija pridelave – Simon Golob (svetovalec ČZS)

Zaščita čebeljakov pred medvedi – Tomaž Berce (Zavod za gozdove RS)

Kaj vse lahko ponudi čebelarstvo – Marko Cesar (čebelar, podjetnik)

Mladim čebelarjem bo omogočena brezplačna udeležba na enem dnevu posveta. Za čebelarške krožke pripravljamo ustvarjalne delavnice za izdelavo gnezdilnic za čebele samotarke.

Prijave do srede 5. februarja 2020 na info@czs.si.

Na ApiSloveniji bo dišalo po domačem!

Ohranjanje in prenos kulinarčne dediščine, lokalne sestavine in največja slovenska kulinarčna posebnost – POTICA VELIKANKA, ki jo pripravlja Zveza kmetič Slovenije!

VSTOPNICE:

Odrasli: 8 €   dvodnevna vstopnica: 14 €

Odpiralni čas: 9.00–18.00

Ne zamudite največjega čebelarškega dogodka v Sloveniji!

Celjski sejem

Program kandidata za predsednika Čebelarke zveze Slovenije Boštjana Noča

13 let ... ja, aprila bo 13 let, odkar vodim ČZS, in na svoje delo, **na svoje sodelavce na ČZS, na vse sestave UO-jev in NO-jev, na vodstva čebelarških društev in na vse vas, čebelarje na terenu, sem zelo ponosen.** Ob pogledu nazaj lahko z zadovoljstvom in ponosom rečem: veliko večino zelenega in načrtovanega smo skupaj dosegli in veliko presegli. Zelo pogosto v državi od najvišjih predstavnikov slišimo, da je ČZS najboljše organizirana organizacija v Sloveniji, da ima jasne cilje, da smo lahko zgled vsem, kako nam s skupnim delom, s skupnimi cilji in enotno vizijo uspe izvesti številne projekte doma in tudi v tujini! Skratka, Slovenija je ponosna na slovenske čebelarje! Tudi svet spoštuje slovensko čebelarstvo. Nekdanji predsednik Apimondie, Gilles Ratia, je na svetovnem kongresu v Ukrajini dejal, da mora vsak pravi čebelar na svetu enkrat obiskati Slovenijo. Pomembne so tudi besede žal že pokojnega predsednika Apimondie, Philipa McCaba, ki je na prvem praznovanju svetovnega dne čebel v Sloveniji dejal, da čebelarji s celega sveta gledajo na Slovenijo kot na srce čebelarškega sveta.

V zadnjih letih je bilo narejenega ogromno, vidi se (seveda kdor želi videti) velik napredek slovenskega čebelarstva. Temelj temu so postavili številni čebelarji pred nami, tisti, ki so mogoče v tem času nevidni in ki jim je treba na glas reči hvala, hvala za odlične temelje, in zato so ti uspehi ČZS tudi zasluga vseh vas!

Seveda vsi ni bilo vrhunsko, kaj šele idealno. Tudi sam sem sprejel marsikaj, kar bi v drugem trenutku morda drugače, vendar sem vedno imel v mislih večino slovenskih čebelarjev, vedno sem iskal pot in cilj, ki bi bila najbližje večini slovenskih čebelarjev, nikoli in nikdar nisem delil čebelarjev na velike in majhne, na regijsko pripadnost ... Napake priznam in se jih zavedam. Ampak iz napak se učimo ...

V nasprotju s slovensko politiko sam želim vnaprej predstaviti ožjo ekipo vodstva ČZS, ki bo poleg zaposlenih pripravljala in oblikovala predloge dela ČZS. V mandatnem obdobju 2020–2024 bom predlagal nekoliko širšo ekipo vodstva. **Sestava ožje ekipe bo nekoliko osvežena z novimi imeni, predvsem pa vanjo aktivno vključujem tudi ženske. Za podpredsednike bom predlagal naslednje: Marko Alauf, Janez Vencelj, Marija Sivec in Matej Kotnik. Člani kolegija predsednika bodo še: Tatjana Vedlin, Stanka Subotič, Miha Metelko, Karel Vogrinčič.**

Celoten program je objavljen na <https://www.cebelaarstvo-noc.si/wp-content/uploads/2019/10/Program-2020-24.pdf>.

Ključne usmeritve v mojem programu so:

1. V EU doseči enotno označevanje medu po državi porekla, da bo KONEC označevanja medu iz EU in izven EU ...
2. Razglasitev čebel za ogrožene in s tem pridobitev možnosti za podpore na sleherno čebeljo družino vsakega čebelarja.

3. Skrb za varnost in kakovost čebeljih pridelkov je prioriteta št. 1 čebelarja in ČZS.
4. Ohranjanje naše kranjske čebele ostaja prioriteta, selekcijsko delo bomo nadgradili, odprli bomo nove prodajne poti za izvoz matic in čebel po svetu.
5. Vzpostaviti nacionalni muzej kranjske čebele v Hiši kranjske čebele v Višnji Gori.
6. Prizadeval si bom, da z VF NVI pripravimo skupni dolgoročni »partnerski« program zdravstvenega varstva čebel, ki bo zaveza in obveza za ČZS in VF NVI.
7. Na področju zdravstvenega sodelovanja moramo vzpostaviti tesno sodelovanje z inštitutom Dol na Češkem.
8. V naslednjem obdobju je treba oživiti šolo Antona Janše in s tem nadgraditi sistem usposabljanj čebelarjev. Tečaj za začetnike je treba nadgraditi.
9. Na vsakem volilnem območju ČZS je treba postaviti učni čebeljak za potrebe praktičnega usposabljanja.
10. V Mariboru vzpostaviti sodobni apiterapevtski center dr. Terča.
11. V Lanšprežu vzpostaviti park medovitih rastlin z banko semen in rastlin.
12. Še naprej se bom zavzemal, da mora vsak, še preden se začne ukvarjati s čebelarstvom, pridobiti potrdilo o usposobljenosti za čebelarjenje.
13. Zavzemal se bom za večji nadzor nad neregistriranimi čebelarji in strogo sankcioniranje teh.
14. Še naprej bomo v čebelarstvo vključevali ranljive skupine: paraplegike, slepe in slabovidne, ljudi z motnjami v razvoju ...
15. Še bolj bomo spodbujali čebelarje za vključitev v sheme kakovosti in ekološko čebelarstvo.
16. V čebeljih pridelkih slovenskih čebelarjev bomo iskali zdravilne učinke, poudarek bo tudi na iskanju novi čebeljih izdelkov in uporabi čebeljih pridelkov v kulinariki.
17. Vzpostavili bomo konzorcij ponudnikov čebelarškega turizma (lokalne skupnosti in čebelarji).
18. Slovensko čebelarstvo želimo uvrstiti na seznam Unesca.
19. Slovensko čebelarstvo mora biti del slovenske turistične ponudbe.
20. Kranjska čebela in slovensko čebelarstvo morata biti prepoznavna simbola naše domovine Slovenije!

Najpomembnejša naloga vseh nas pa je, da slovensko čebelarstvo ostane enotno. Imamo različne poglede, imamo različne ideje, imamo različne statuse itd., a vsem je skupno, da smo čebelarji. Dokler bomo svoja različna mnenja usklajevali med sabo in nastopali enotno, toliko časa se

nam za napredek ni bati. V svetu je zelo malo držav, kjer so čebelarji v 90 % povezani v svoji krovni organizaciji, in prav zato smo vsem za zgled, saj samo enotni lahko uspešneje uresničujemo svoje interese.

Spoštovane čebelarke in spoštovani čebelarji! To je na kratko povzetek programa in usmeritev za naslednje ob-

dobje. Program je uresničljiv, seveda ob naši enotnosti in s skupnimi močmi. Zapisane besede so velika obveza in zaveza zame. Že vnaprej hvala za podporo, predvsem pa za sodelovanje in naj med!

Boštjan Noč

18. čebelarški praznik Slovenije in 3. praznovanje svetovnega dne čebel v Dolenjskih Toplicah

Vabljeni na 18. čebelarški praznik ter praznovanje 3. svetovnega dne čebel, ki ga bomo obeležili v soboto, 23. maja 2020, v Dolenjskih Toplicah na prireditvenem prostoru na Jasi.

Na slovesnosti pričakujemo domače in tuje goste. Prireditve bo potekala od 11.00 do 12.30, nadaljevala se bo s kosilom in druženjem ob glasbi ansambla Petra Finka. Zbor praporščakov bo od 10.00 do 10.40.

Prijave in plačilo za kosila pričakujemo do **31. marca 2020**, saj boste s tem olajšali organizacijo. Cena kosila znaša 10 EUR. Na INFO točki pri prireditvenem šotoru boste od 8. do 14. ure lahko opravili registracijo prijavljenih čebelarjev in prevzeli kupone za kosilo.

V spremljajočem programu, ki bo potekal od 9.00 dalje, si boste lahko ogledali čebelarstvo razstavo v Kulturno-kongresnem centru Dolenjske Toplice, kmečko razstavo, delavnice, predstavitev čebelarstva, čebeljak Franca Kapša v Rumanji vasi, Destilarno in čokoladnico Berryshka v Obrhu, čebelarški dom v Podstenicah v Kočevskem rogu, Hudičev turn in depo vozil v Soteski ali si izbrali kopanje v Hotelu Balnea – po znižani ceni. Ob prijavi navedite želje ogledov.

Informacije dobite pri g. Antonu Andrejčiču, predsedniku ČD Straža - Dolenjske Toplice na e-naslov tone.andrej-cic@guest.arnes.si ali na tel. št.: 051/258 283 v popoldanskem času. Vabljeni!

ČD Straža - Dolenjske Toplice

18. ČEBELARŠKI PRAZNIK
3. PRAZNOVANJE SVETOVNEGA DNEVA ČEBEL

ČEBELARSKO DRUŠTVO
STRAŽA - DOLENJSKE TOPLICE

ČZS
ČEBELARSKA ZVEZA
SLOVENIJE

Ohranimo čebele!
20. maj • Svetovni dan čebel

OBČINA DOLENJSKE TOPLICE

OBČINA STRAŽA

23. MAJ 2020 DOLENJSKE TOPLICE

Novice iz sveta

Avstrija

Pri naših severnih sosedih čebelarji približno 29.000 čebelarjev z okoli 370.000 čebeljimi družinami, povprečni letni donos medu pa znaša dobrih 5000 ton. Med njimi je 1 % poklicnih čebelarjev, vsi drugi so ljubiteljski ali jim predstavlja čebelarstvo dopolnilno dejavnost. 2500 ton domačega medu avstrijski trgovci izvozijo. Ker je letna poraba medu 10.000 ton, morajo razliko 7500 ton pokriti z uvozom. **Pretežno gre za uvoz kitajskega medu po ceni 1,50 do 2,00 EUR za kilogram, ki ga mešajo z majhnimi količinami evropskega medu, da ga lahko deklarirajo kot med iz neevropskih dežel ter EU in da ga potem velike trgovske verige prodajajo po 6,00 EUR do 7,00 EUR.** Pojavlja se vprašanje, kako naj ljubiteljski čebelarji konkurirajo trgovcem, če je lastna cena avstrijskega medu 10,00 EUR, pri čemer sploh niso upoštevani stroški vloženega dela. Lahko ga sicer prodajo doma polnilcem medu v večjih posodah, toda ti zanj niso pripravljene plačati več kakor 6,00 EUR ali 7,00 EUR za kilogram. Rešitev vidijo mali čebelarji v večji ozaveščenosti potrošnikov, da je domači med sicer dražji od uvoženega, toda njegova kakovost je višja. Razen tega zagotavljajo domači čebelarji enakomerno pokritost države s čebeljimi družinami, kar je za opraševanje kulturnih in vseh drugih rastlin neobhodno potrebno. S povečanim odkupom doma pridelanega medu bodo potrošniki omogočili, da se število čebeljih družin v prihodnjih letih ne bo zmanjšalo. ●

Prevod in priredba Franc Šivic.

Vir:

Kettner, E. (2019): *Lesermeinung. Bienen aktuell*, št. 7–8, julij–avgust, str. 9.

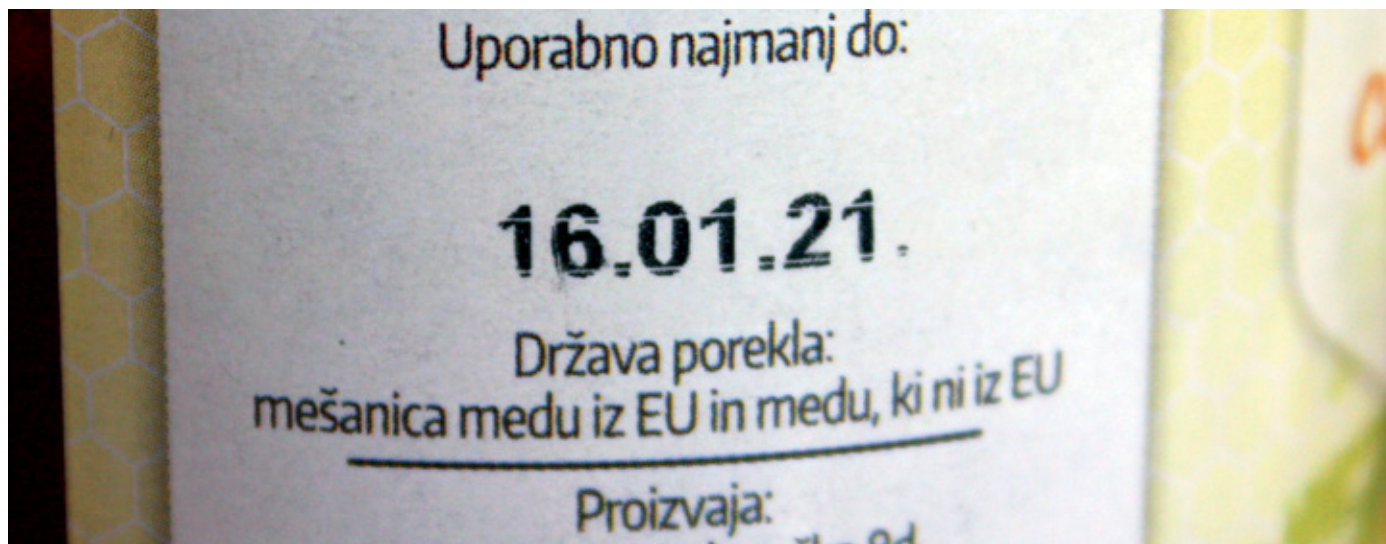
Francija

Francosko podjetje Beelife je razvilo pametni panj Cocoon, ki s pomočjo sodobne tehnologije in sončne energije varuje čebelje družine pred varojami. Pametni panj Cocoon, ki so ga javnosti predstavili na sejmu elektronike CES v Las Vegasu, ima na pokrovu nameščene sončne celice, ki ustvarijo dovolj energije, da se temperatura v notranjosti panja po potrebi postopoma dvigne na 42 °C in pobije prisotne varoje. Višja temperatura bi naj bila namreč ena redkih šibkih točk varoj. Pri večurni izpostavitvi temperaturam okoli 42 °C začnejo varoje odmirati. Zamisel o temperaturnem tretiranju varoj ni povsem nova, saj na podobnih prijemih temelji že kar nekaj čebelarskih izdelkov. Panj Cocoon

Foto: internet

Z dodajanjem manjših količin medu iz držav EU se umetno dviguje cena nizkocenovnemu medu iz tujine, s tem pa se obenem zavede in opehari potrošnika.

on pa je opremljen tudi z dodatnimi funkcijami, senzorji in umetno inteligenco, ki panju omogočajo, da v posebno vročih dneh znižajo temperaturo v panju, sprožijo alarm, če bi kdo želel ukrasti ali poškodovati panj. Avtomatika v panju pošljejo po potrebi tudi opozorilo za ukrepanje proti varojam. Snovalci pametnega panja še zbirajo sredstva za

zagon množične proizvodnje. Polno opremljen panj naj bi stal 850 evrov. ●

Prevod in priredba MB

Vir: www.springwise.com.

Pobuda za enotno označevanje točnega porekla medu v EU – enakovredna projektu Svetovni dan čebel!

V letu 2019 je ČZS na ministrico dr. Aleksandro Pivec naslovila pobudo, da kot država Slovenija v EU damo pobudo, da se ves med na tržišču označuje s točno navedbo države porekla. Pobuda ČZS je bila zelo drzna in za marsikoga v prvi fazi neuresničljiva, bolj pobožna želja, včasih celo deležna ciničnih besed ... Na srečo ne za ministrico dr. Aleksandro Pivec, ki je bila nad pobudo takoj navdušena in skupaj s sodelavci takoj začela njeno realizacijo. Veseli nas izjava za javnost MKGP-ja v sredini januarja, ki je napovedala, da bo Slovenija na zasedanju Sveta EU za kmetijstvo in ribištvo 27. januarja v Bruslju skupaj s Portugalsko predstavila pobudo za označevanje točnega porekla medu.

Trenutno Direktiva o medu 2001/110/ES pridelovalcem in proizvajalcem medu med drugim nalaga obveznost označevanja države izvora medu. Če je mešanica medu po poreklu iz več kot ene države članice ali tretje države, se proizvod lahko označi kot »mešanica medu iz držav EU«, »mešanica medu iz držav, ki niso članice EU« ali »mešanica medu iz držav članic EU in držav, ki niso članice EU«. ČZS meni, da taka informacija potrošniku ne pove ničesar o poreklu medu, izkušnje pa kažejo, da je ta informacija potrošnikom zelo pomembna in da se s trenutnimi označbami marsikdaj potrošnike tudi zavaja.

Pobuda za enotno označevanje medu po točni državi porekla je enakovredna oziroma za čebelarja in potrošnike medu ta trenutek še konkretnjša od projekta Svetovni dan čebel. To je prvi in odločilen korak h koncu zavajanja potrošnikov in zaščiti čebelarjev pred nelojalno konkurenco. Potrošnik si zasluži, da je seznanjen s točnim poreklom medu, če pa je mešanica medu različnih držav, pa naj se navede, med katerih držav mešanica vsebuje in koliko odstotkov posameznega medu posamezne države je v mešanici medov. Slovenija bo s predstavitvijo pobude v EU ponovno dokazala, da smo kljub teritorialni majhnosti pravzaprav veliki ... veliki s konkretnimi pobudami, ki jih strokovno podkrepimo in jih v skupno dobro vseh predložimo pristojnim institucijam. Slovenija, MKGP, ministrica dr. Aleksandra Pivec in vse strokovne službe z napovedano predstavitvijo pobude pristojnim v EU dokazujejo, da je Slovencem mar za potrošnike in čebelarje ter da si kljub svoji majhnosti upamo biti predlagatelj plemenite pobude v želji po zaščiti potrošnikov in čebelarjev v celi EU. Lahko rečemo, da gre za zgodovinsko pobudo, ki bo pustila trajne sledi.

Verjamem in prepričan sem, da se bodo pristojni v EU končno postavili na stran potrošnikov in čebelarjev in po-

Ilustracija in oblikovanje: Andrejka Čufer

budo Slovenije podprli! Slovenski čebelarji se zahvaljujemo vsem, ki so pobudo ČZS pripeljali do te faze, da bo predstavljena v EU, in verjamemo, da bo v nadaljevanju tudi sprejeta.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Antibiotiki v čebelarstvu

Lucija Žvokelj, Anita Vraničar Novak in Jerica Vreček Šulgaj

Nacionalni veterinarski inštitut, Veterinarska fakulteta, Univerza v Ljubljani
 lucija.zvokelj@vf.uni-lj.si, anita.vranicarnovak@vf.uni-lj.si
 in jerica.vrecekšulgaj@vf.uni-lj.si

1. Zakaj se izvaja monitoring oziroma nadzor nad čebeljimi pridelki?

Glavni razlogi spremljanja čebeljih pridelkov so: varnost živila na trgu in s tem **zaščita zdravja potrošnikov**, izboljšanje kakovosti, razna državna in mednarodna ocenjevanja čebeljih pridelkov, sheme kakovosti in podobno. Med vsemi naštetimi je varna hrana na prvem mestu. Odgovornost za varno hrano nosi proizvajalec oziroma nosilec živilske dejavnosti, državne institucije pa sprejemajo in izvajajo ukrepe nadzora. Čebelar je produktno odgovoren za svoje proizvode, ki jih daje na trg ali v dar, ter za svoja dejanja, zato nevednost ni izgovor.

Foto: vitamini.hr

Varnost potrošnika je pri dajanju čebeljih pridelkov v promet na prvem mestu.

2. Kako se ostanki antibiotikov in kemoterapevtikov pojavijo v medu?

Ostanki antibiotikov ali kemoterapevtikov so v medu prisotni, kadar jih čebelar doda čebelar. Čebelar jih poklada z namenom preprečitve ali zdravljenja izbruhov bakterijskih bolezni čebel (najpogosteje hude gnilobe čebelje zalege). Ravnanje čebelarja, ki uporablja antibiotike, je skrajno nedopustno dejanje, saj prikriva bolezen čebel in ogroža potrošnika.

3. Ali smo lahko uspešni pri sanaciji hude gnilobe čebelje zalege z uporabo antibiotikov?

Povzročitelj hude gnilobe, *Paenibacillus larvae*, je bakterija, ki se v neugodnih razmerah za razmnoževanje obda z

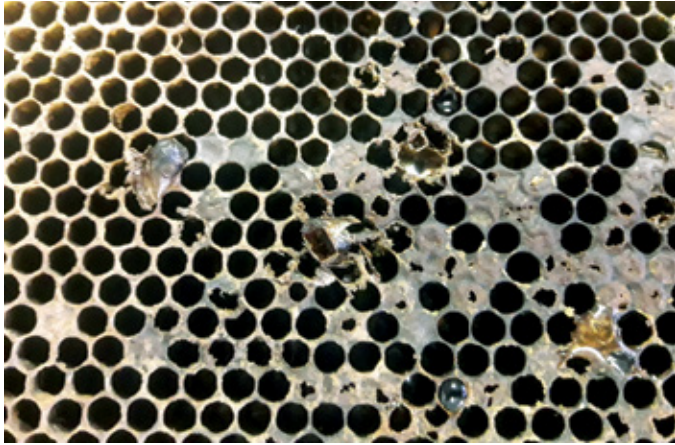
izredno odporno ovojnico. Pravimo, da bakterija sporulira, torej nastane spora ali tros, ki v okolju preživi več desetletij, nanjo pa ne delujejo niti znana razkužila niti antibiotiki. Brez ovojnice je bakterija le v telesu čebelje ličinke, dokler se v njej lahko razmnožuje (in seveda na gojišču v laboratoriju). Povsod drugje v panju in okolju je torej v obliki trdovratne spore. Če čebelji družini, v kateri so prisotne spore *P. larvae*, čebelar doda antibiotik, ta nanje prav nič ne učinkuje, le za krajši čas prepreči pojav značilne klinične slike pri zalegi. Okužba se posledično neopazno širi še na druge čebelje družine v čebelnjaku, z ropanjem pa tudi na druge čebelnjake, saj čebelar ne opazi sprememb. Ko čebelar preneha dodajati antibiotik, pa bolezen izbruhne v večjem številu panjev in v težji obliki, saj se je okužba razširila neopazno. **Zaradi dodajanja antibiotika je bila okužba le prikrita, ne pa ozdravljena.** Veliko boljše je, da čebelar zgodaj opazi spremembe na zalegi v okuženi družini, ko se spore še niso razširile na druge družine, ter s pravočasnim ukrepanjem v sodelovanju z veterinarsko službo poskrbi za učinkovito sanacijo bolezni.

4. Kako lahko z ostanki antibiotikov ali kemoterapevtikov kontaminiran med škoduje ljudem?

Antibiotiki so zdravila, ki se pri ljudeh in živalih uporabljajo za zdravljenje izključno bakterijskih okužb. Nekateri antibiotiki delujejo na veliko število bakterij, drugi na manjše število ali pa celo na eno samo vrsto. Pomembno je vedeti, da **antibiotiki ne delujejo proti virusom in glivicam.**

Prisotnost ostankov antibiotikov v čebeljih pridelkih ima lahko negativne učinke na zdravje ljudi. Nekateri antibiotiki imajo toksičen učinek, celo kancerogen in mutagen. Pri številnih ljudeh je znana preobčutljivost oziroma alergija na nekatere vrste antibiotikov. Pri potrošniku z alergijo na določen antibiotik, ki bi zaužil med z njegovimi ostanki, bi lahko prišlo do razvoja različnih stopenj alergijske reakcije, pri težjih primerih alergije pa je lahko tudi ogroženo človekovo življenje. Antibiotiki imajo pri ljudeh in živalih še en negativen učinek – uničijo koristne bakterije v prebavilih in na sluznicah, ki so nujno potrebne za obrambo pred povzročitelji bolezni ter tvorbo nekaterih vitaminov in encimov. Brez njih naš organizem ne deluje dobro.

Drugi pomembni vidik je **pojavnost odpornosti bakterij proti antibiotikom.** Odpornost posamezne vrste bakterij je lahko obstajala že od nekdaj, pogosteje pa se je razvila v novjšem času, ravno zaradi široke uporabe antibiotikov. Zato imamo danes nekatere vrste in seve bakterij, ki so odporne proti večini antibiotikov, in s tem so bolezni, ki smo

Dodajanje antibiotikov čebelam samo začasno preprečuje klinično sliko hude gnilobe čebelje zalege. Spore povzročitelja ostanejo ves čas prisotne v panju ter okolici. Po prenehanju dajanja antibiotika bolezen izbruhne s tipično klinično sliko.

jih v preteklosti uspešno zdravili z antibiotiki, spet postale težko ozdravljive ali neozdravljive, kot na primer nekatere oblike tuberkuloze. Uporaba antibiotikov v humani in veterinarski medicini se vse bolj omejuje le na primere, ko so nujno potrebni. Zakaj je vse to tukaj pomembno? Za lažjo predstavo si zamislimo hipotetičen primer, ko skrbna mama prehlajenemu otroku pripravi čaj z medom. Če je med kontaminiran, četudi z majhnimi količinami antibiotika, se z njegovim zaužitjem razvija odpornost bakterij na protimikrobne snovi. Možna posledica je, da v primeru bakterijske bolezni zdravila ne učinkujejo več.

5. Kako uporaba antibiotikov vpliva na čebeljo družino?

Tudi na čebeljo družino antibiotiki delujejo škodljivo. Zdravljenje z antibiotiki ima trajen negativen vpliv na sestav koristnih bakterij v prebavilih čebele oziroma na črevesno mikrobioto, saj spremeni njeno sestavo in številčnost. Znano je, da črevesna mikrobiota pomaga pri metabolizmu čebele in povečuje njeno odpornost proti okužbam z oportunističnimi povzročitelji bolezni, to je tistimi, ki povzročajo bolezen le neodpornemu organizmu. Dokazano je tudi, da zdrava črevesna mikrobiota do neke mere pomaga ščititi

ličinke pred okužbo s hudo gnilobo. Če so te koristne bakterije prizadete zaradi antibiotika ali drugega vzroka, pride do okužbe s hudo gnilobo prej, saj je dovolj že manjše število spor, da povzročijo okužbo. Porušeno ravnotežje v sestavi črevesne mikrobiote je tudi vzrok za krajšo življenjsko dobo čebel. Če zapišemo na kratko, **z uporabo antibiotika ne le da čebelam ne pomagamo, ampak jim celo škodujemo.**

Odpornost bakterij proti antibiotikom je ena največjih zdravstvenih težav na svetu (npr. bolnišnične bakterijske okužbe).

6. Kaj pomeni najdba ostankov antibiotikov ali kemoterapevtikov v medu na trgu?

Znan je primer izpred nekaj mesecev v Sloveniji. Poleg uničenja medu je posledica tudi povečano nezaupanje potrošnikov. Kaj povzroči nedovoljena uporaba antibiotikov, zelo nazorno kaže tudi nedavna zgodba iz Srbije. Novembra 2019 je namreč Norveška v Srbijo vrnila 20 ton akacijevega medu, ki je bil kontaminiran z antibiotikom metronidazolom, in o tem obvestila Evropsko komisijo (RASFF, 5. 12. 2019). Zagotovo je to slaba promocija za njihov nadaljnji izvoz čebeljih pridelkov.

Želja po zaslužku ali začasnem prikrivanju težav ne sme nikoli prevladati nad odgovornostjo čebelarja za proizvode, ki jih ponudi potrošniku. ◆

Viri:

- Reybroeck, W. (2018): Residues of antibiotics and chemotherapeutics in honey. *Journal of Apicultural Research*, 57(1), 97–112.
- Reybroeck, W., Daeseleire, E., De Brabander, H. F. in Herman, L. (2012): Antimicrobials in beekeeping. *Veterinary microbiology*, 158(1-2), 1–11.
- Raymann, K., Shaffer, Z., & Moran, N. A. (2017): Antibiotic exposure perturbs the gut microbiota and elevates mortality in honeybees. *PLoS biology*, 15(3), e2001861.
- Uredba komisije (ES) št. 2073/2005 z dne 15. novembra 2005 o mikrobioloških merilih za živila (Besedilo velja za EGP) (UL L 338, 22. 12. 2005, str. 1).
- Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živilom (Ur. l. RS, št. 52/00, 42/02 in 47/04 s spremembami).

Pomen vode za čebele

Vlado Augustin

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
vlado.augustin@czs.si

Čebele potrebujejo za svoj razvoj tudi vodo. Ta jih je, poleg nektarja in cvetnega prahu, spre-

mljala skozi dolgih 70 milijonov let njihovega razvoja. Potrebujejo jo za topljenje kristaliziranega medu in za pripravo hrane. Prav tako jo uporabljajo v hudi poletni vročini za hlajenje. Čebelja družina tako v celem letu porabi več deset litrov vode. Vodo v panju prinašajo čebele v svojih mednih želodčkih.

Foto: Vlado Auguštin

Higijski napajalnik

Na žalost čebelarji vedno v glavnem razmišljamo o hrani, ob tem pa pozabljamo, da je žeja za čebele prav tako nevarna kot lakota. Voda za čebele ni samo pijača, ampak je na nekakšen način tudi hrana. V njej so namreč razne soli in druge rudninske snovi, ki so potrebne za razvoj ličink in odraslih čebel. Tako družina brez vode ne more vzrejati zalege. To skupaj z medom in cvetnim prahom potrebujejo čebele krmilke za tvorbo mešanice, s katero prehranjujejo ličinke od četrtega do šestega dneva starosti. Večji je razvoj čebelje zalege, več vode potrebuje družina. Če opazujemo obremenitev pašnih čebel, kaj hitro ugotovimo, da imajo največ dela tiste, ki nosijo vodo. Te izletavajo tudi do stokrat na dan, medtem ko nabiralke nektarja 10–15-krat, nabiralke cvetnega prahu pa samo 3–5-krat.

Foto: Mira Jenko Rogelj

Gorenjska izvedba higijskega napajalnika pokojnega gospoda Brenkuša iz Besnice

V naših krajih potrebujejo čebele največjo količino vode v času spomladanskega razvoja, ko se z veliko hitrostjo povečuje površina zalege in ko se v čebeljem panju porabljajo zadnje medene rezerve. Tedaj porabijo čebele tudi do dva decilitra vode na dan. V hrani, ki jo pripravljajo čebele krmilke, najdemo približno 80 % vode za prvi razvojni dan ličinke in približno 33 % vode za njen šesti razvojni dan. Ker je količina vode v medu za te potrebe premajhna (15–20 %), je naša naloga, da pri zagotavljanju vode čebelam priskočimo na pomoč. Pomagamo jim tako, da postavimo primeren napajalnik z vodo.

Poznamo različne izvedbe napajalnikov, najprimernejši pa je takšen, ki ima **stalen dotok sveže vode**. Napravimo ga iz približno meter dolge deske, v katero v cikcaku urežemo utore. Na vrh deske kaplja voda skozi odprtino ali pipo primerne posode. Prav tako je čebelarjem v čebelarstvih trgovinah na razpolago profesionalni **higijski napajalnik čebel**, ki je napravljen iz balona za vodo z volumnom 20 l in vodoodpornega betona. **Konstrukcija napajalnika onemogoča dostop do vode drugim živalim in onesnaženje vode s strani čebel.**

Če v okolici čebelnjaka pravočasno ne postavimo napajalnika, so si čebele primorane priskrbeti vodo iz luž, mlakuž in kanalov. To najdejo s svojimi čutili prav tako kot medicino. Ta voda je oporečna, ker največkrat vsebuje mikroorganizme, ki so škodljivi za zdravje družine. Tudi kadar imajo čebele na razpolago neoporečno vodo, iščejo rudninske snovi in soli, ki jih največkrat najdejo na gnojiščih. Da se temu izognemo, v pripravljeno vodo dodamo 1 g morske soli na 10 l vode. Pri tem moramo biti zelo previdni, kajti večje koncentracije soli v vodi krajšajo življenjsko dobo čebel.

Za vzrejo in vzdrževanje visoko produktivnih, biološko močnih in zdravih družin nujno potrebujemo higijsko neoporečno vodo. Neodgovornost čebelarja, ki jim tega ne zagotovi, se običajno kaznuje z manjšim donosom medu in obolevanjem družine. Na ta dejstva čebelarji vse prevečkrat pozabljamo, še posebno v času hude poletne vročine, ko začne družina vzrejati zimske čebele, ki so temelj čebelarstva v naslednjem letu. ●

Foto: Mira Jenko Rogelj

Prof. dr. Kezić prikazuje sestavljanje higijskega napajalnika.

Spomladansko krmljenje čebel

Vlado Auguštin

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
vlado.augustin@czs.si

Spomladansko krmljenje čebel je tema, o kateri se pogosto krešejo mnenja čebelarjev. Številni čebelarji namreč hvalijo spomladansko krmljenje čebel s pogačami, drugi priporočajo sladkorni sirup, tretji pa nasprotujejo kakršnemu koli krmljenju. Pri krmljenju čebel moramo upoštevati praktične izkušnje, znanstvena stališča, najbolj pa potrebe čebel. Dejstvo je, da čebelje družine z zadostno zalogo medu in cvetnega prahu ne potrebujejo nikakršnega krmljenja.

Žal so se v zadnjem času nekateri čebelarji zaradi visokih cen medu in drugih čebeljih pridelkov v prodaji na drobno prelevili v medarje, pohlep po čim večjem zaslužku pa jih je privedel do tega, da čebelam odvzemajo preveč njihovih zalog hrane, tj. medu in cvetnega prahu. Namesto tega jim pozneje spomladi dodajajo sladkor in nadomestke cvetnega prahu (slednje je prepovedano), zato moč čebeljih družin fiziološko slabi, s tem pa izgubljajo tudi sposobnost obrambe pred boleznimi.

Temeljite raziskave v minulih 20 letih, ki so jih Anton Imdorf, Kaspar Ruoff in Peter Fluri leta 2008 objavili v knjigi *Volksentwicklung bei der Honigbiene (Razvoj družine medonosne čebele)*, so nesporno dokazale, da **posledica dražilnega krmljenja s sladkorno raztopino ni niti večje zaleganje niti hitrejši razvoj družin**. S takim ukrepom družin ni mogoče spodbuditi k večjemu nabiranju cvetnega prahu niti k večjemu donosu medu. Dokazano je bilo tudi, da se družine, ki so bile krmljene z dodatki beljakovin, celo slabše razvijajo (verjetno zaradi fermentirane hrane). Na žalost so resnice in dokaze iz omenjene knjige preglasili članki, katerih avtorji zagovarjajo dražilno krmljenje in uporabo sladkorja v prehrani čebel, zato bo minilo še veliko časa, preden bodo čebelarji spomladi prenehali »zasipavati« panje s sladkorjem.

Čebelarji se pri spomladanskem dražilnem krmljenju premalo zavedamo, da zaloga hrane v tem obdobju nista samo med in cvetni prah, ki ju vidimo v panju, ampak tudi zaloge maščobnih teles v zimskih čebelah. Te so ključnega pomena za razvoj poletnih čebel, saj zimske čebele iz njih črpajo hrano za ličinke in vzrejo prvih generacij čebel, medtem ko je narava še odeta v zimsko spanje. Zadostna preskrba z medom in s kakovostnim cvetnim prahom, za katero moramo čebelarji poskrbeti že po zadnjem točenju, je odločilna za razvoj notranjih organov zimskih čebel, še posebej za maščobna telesa

in za proizvodnjo krmilnega soka. Ob pomanjkanju cvetnega prahu v naravi ali v satju čebele ne morejo krmiti veliko zalege, tako da se zaleganje lahko celo ustavi, ne pospeši pa ga nobeno dražilno krmljenje s sladkorno raztopino.

Ob upoštevanju v praksi potrjene vloge cvetnega prahu je naloga čebelarjev, da čebeljim družinam omogočimo optimalne razmere za nabiranje zadostnih količin peloda za normalno redno uporabo in rezervo. To dosežemo z vzrejo in ohranjanjem močnih čebeljih družin, s stalnim vzdrževanjem ugodne starostne strukture čebel v družini ter s pravočasno in čim bolj optimalno oskrbo čebeljih družin. Če v okolici čebeljnaka ni dovolj cvetnega prahu, moramo čebelarji tam posaditi medovite rastline. Prijetno lahko združimo s koristnim in okolico uredimo tako, da bodo naše čebele tam našle koristno pašo, poleg tega pa bodo rastline čebeljnaku v okras in čebelarju v ponos. Pri sajenju medovitih rastlin se moramo zavedati, da zgodaj spomladi več kot polovica pašnih čebel nabira cvetni prah – in to po večini bližje kot 400 m od čebeljnaka.

Če se zaloga hrane ob gnezdu hitro zmanjšuje, nimamo druge izbire, kot da čebelam dodamo hrano. Dodamo jim medene sate iz rezerve z nastrganimi pokrovc, da se ne trudijo še z odkrivanjem medu. Tu moramo biti previdni zaradi nevarnosti širjenja hude gnilobe čebelje zalege (med iz satov je treba pregledati, če vsebuje spore). Če ni prehladno, jih lahko krmimo tudi s sladkorno raztopino v razmerju trije deli sladkorja in dva dela vode. Taka raztopina je bolj stabilna in se kviri počasneje.

Pri uporabi krmnih pogač moramo biti previdni, kajti čebele za predelavo te hrane potrebujejo več vode, to pa utegne ob mrazu in slabem vremenu povzročiti nemalo težav. Ob zdajšnjem zelo spremenljivem vremenu s hitrimi ohladitvami obstaja nevarnost, da čebele ne bodo sposobne ogrevati vse zalege, posledica tega pa bodo pojav prehlajene zalege, griže, noseme itd.

Pri uporabi krmnih pogač moramo biti previdni, kajti čebele za predelavo te hrane potrebujejo več vode, to pa utegne ob mrazu in slabem vremenu povzročiti nemalo težav. Ob zdajšnjem zelo spremenljivem vremenu s hitrimi ohladitvami obstaja nevarnost, da čebele ne bodo sposobne ogrevati vse zalege, posledica tega pa bodo pojav prehlajene zalege, griže, noseme itd.

Če že prisegate na pogače, uporabite invertne pogače, ki jih lahko dobite v bolj založenih trgovinah s čebelarskim materialom. Odsvetujem pa vam uporabo različnih dodatkov v pogačah, ker lahko posredno vplivajo na kakovost medu. Zavedati se moramo, da cvetnega prahu ne more nadomestiti noben nadomestek. Glede na to, da je v AŽ-panjih še vedno železno pravilo Preussova metoda prevešanja satov, se kaj hitro lahko zgodi, da se pozneje v medu pojavijo ostanki nadomestkov cvetnega prahu. V med pa ne sodi nič, kar ni njegova naravna sestavina.

Raziskave so nesporno dokazale, da z dražilnim krmljenjem NE DOSEŽEMO večjega zaleganja, hitrejšega razvoja ali večjih donosov.

Zavedajmo se, da presežek medu v čebeljih panjih pozimi in v prvem delu pomladi ni stran vržen denar. Nekateri čebelarji namreč med še vedno raje skladiščijo v sodih in čakajo na kupca z dobro ceno, kot da bi ga vsaj manjši del čez zimo pustili čebelam. Ne samo da je med tam manj izpostavljen kristalizaciji, ampak tudi bolje od sladkorja spodbuja razvoj čebelje družine. Čebele so pri porabi medu zelo racionalne in presežek hrane bo slej ko prej na voljo čebelarju

v obliki dobro razvitih čebeljih družin, ki bodo maksimalno pripravljene na prvo pašo. Prav tako so pogoj za uspešen spomladanski razvoj dolgožive zdrave zimske čebele, polne energije, ki morajo v tem obdobju zagotoviti nemoten razvoj čebelje družine tudi v najbolj neugodnih vremenskih razmerah. Skrb za te čebele se začne že avgusta prejšnjega leta, spomladi pa s krmljenjem samo popravljamo tedanje napake. ●

Genetika in dedovanje pri čebelah

dr. Janez Prešern

Kmetijski inštitut Slovenije
janez.presern@kis.si

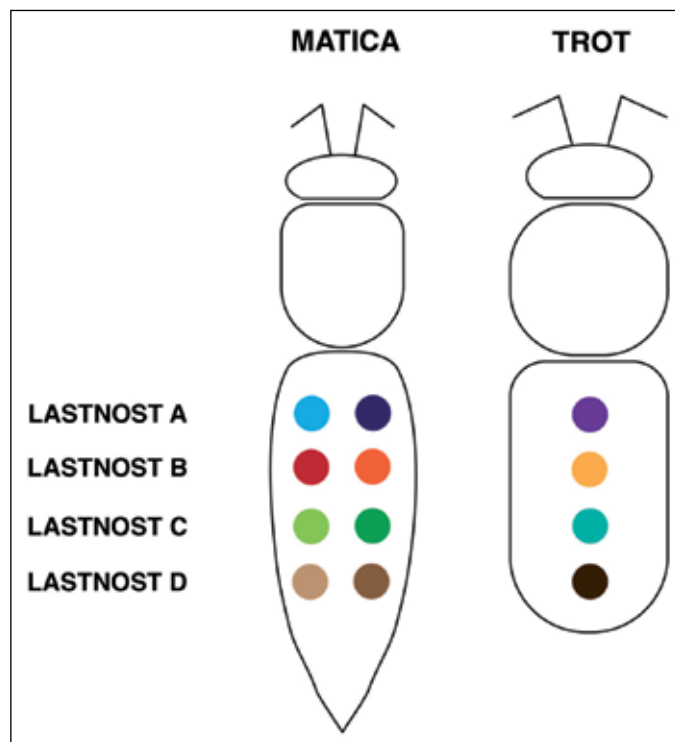
Svatbeni let mlade matice je enkraten dogodek v njenem življenju: od nabora »spoznanih« trotoev je odvisna prihodnost njene družine. V prispevku bomo pogledali osnove genetike in dedovanja.

Pri medonosnih čebelah in njihovem bližnjem sorodstvu najdemo tako imenovani haplodiploidni sistem določanja spola osebkov. Ljudje (in drugi vretenčarji) smo diploidna bitja. Genski zapisi – genski zapis si lahko predstavljate kot del »gradbenega načrta« – za skoraj vse lastnosti so podvojeni, vendar ne nujno enaki. Pol zapisov dobimo v obliki 23 kromosomov od mame, drugo polovico od očeta, skupaj torej 46 kromosomov, vključno z dvema spolnima kromosomoma (X in X pri ženskah ali X in Y moških). Kromosomi so »paketi« informacij, lahko si jih predstavljate kot fascikle. Kromosome poznamo individualno in so stereotipno organizirani (recimo zapis za lastnost A bomo vedno našli na kromosomu 1). Kot rečeno, imamo sesalci skoraj vse zapise podvojene. Izjema je spolni kromosom Y, ki določa moški spol. V primerjavi s kromosomom X zapisi za nekatere lastnosti na njem manjkajo. To se izrazi npr. pri dedovanju anemije srpastih celic, kjer se bolezen lahko skrito deduje po ženski liniji, moški osebki pa v primeru okvare zapisa ne preživijo. Oče lahko svojim potomcem posreduje enega od svojih dveh spolnih kromosomov: če gre za X, bo potomec ženskega spola, če pa gre za Y, bo potomec moškega spola.

V haplodiploidnem sistemu čebel pa je stvar drugačna. Če ima osebki le en komplet zapisov, bo moškega spola, če pa dvojnega, bo najverjetneje ženskega spola – delavka ali matica. Najverjetneje pravim zato, ker pod določenimi pogoji nastane izjema, ki je za čebelarja kar pomembna in jo bom pojasnil kasneje. Skratka, delavke in matice so diploidne (imajo dvojni genski zapis za lastnosti), troti pa haploidni (enojni zapis za genske lastnosti). Tu naj pou-

darim: delavke in matice dobijo od svoje mame eno polovico in od očeta drugo polovico genskega zapisa, skupaj 32 kromosomov. Prednost take organizacije genoma je v tem, da se v primeru trotoev okvare težje skrijejo. Če je zapis za neko vitalno lastnost na enem od kromosomov okvarjen, celica ne more dobiti delujočega zapisa iz njegovega para. Preprosto povedano to pomeni, da se genetske napake v zapisu ključnih lastnosti po trotoevski liniji ne dedujejo, saj troti z genetskimi napakami poginejo.

Spolne celice so vedno haploidne, ne glede na spol: 16 kromosomov pri čebelah oz. 23 pri ljudeh. Ko nastajajo spolne celice pri maticah (in drugih diploidnih osebkih), pride do tako imenovane rekombinacije, mešanja genetskih zapisov. To si lahko predstavljate tako, da imate dva »fascikla«,

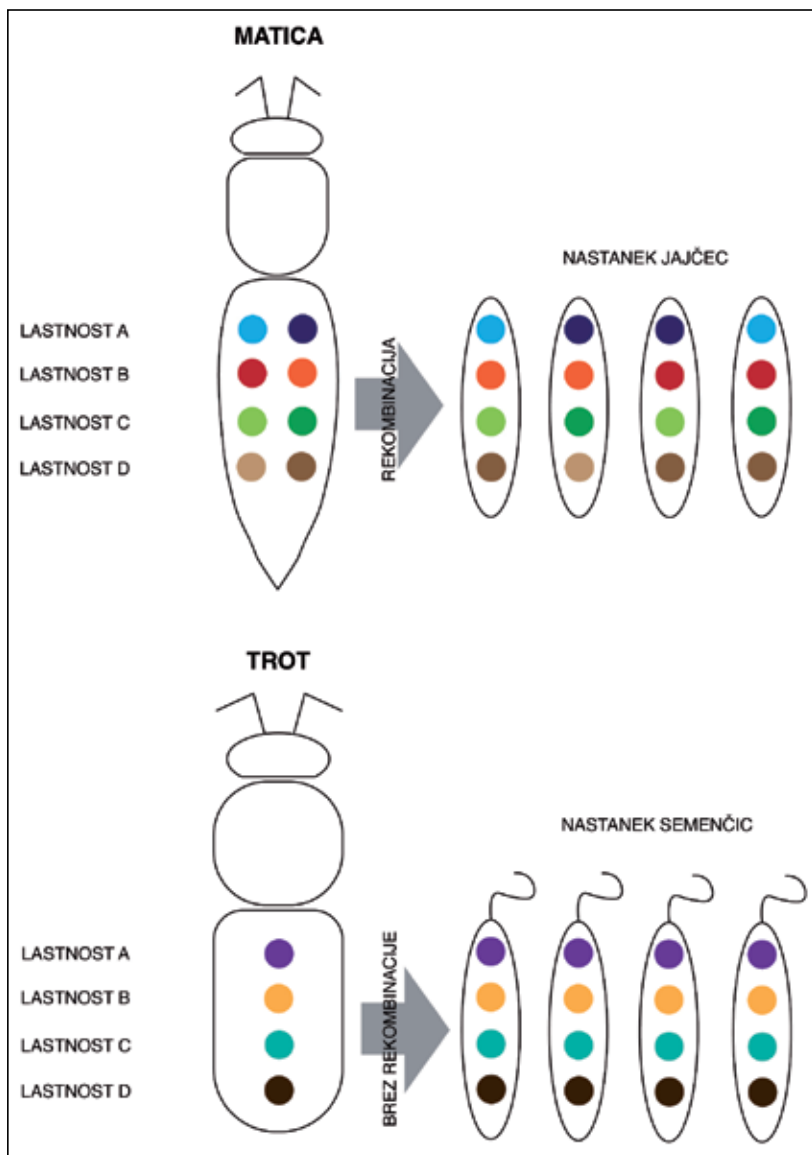

Slika 1: Prikaz razlike med diploidnostjo in haploidnostjo. Matice so diploidne in imajo za vsako lastnost dva zapisa, ki sta lahko različna. Npr. zapis za lastnost »A« je lahko »svetlo modra« ali »temno modra«. Troti so haploidni in imajo za vsako lastnost le en zapis.

ki vsebujeta zapise – ki so lahko različni – o istih stvareh. Ko pripravljate komplet kromosomov za spolno celico, odprete nov »fascikel«. Napolnite ga s »kopijami dokumentov« iz originalnih dveh, s tem da nekatere zapise vzamete iz prvega, nekatere pa iz drugega. Rezultat je »fascikel«, ki je izvirna mešanica izvirnih dveh. Spolnih celic se tvori veliko in vsaka je običajno edinstvena kombinacija zapisov. Pri haploidnih osebkih, kot so troti, pa te rekombinacije ni. Genski zapis spolnih celic trotov je kopija genskega zapisa njih samih. Rekombinacija zanje se je zgodila eno generacijo nazaj, torej v maticah, ki so jih zalegle. Mlada sprašena matica tako v spermateki nosi nekaj »kompletov« semena različnih trotov, znotraj enega kompleta pa so spolne celice enake. Ker imajo istega očeta in s tem pripadajo isti očetovski liniji, so si nekatere delavke v panju bolj sorodne, kot so sorodne čebelarji, ki imajo drugega očeta. To so t. i. supersestre, ki tvorijo poddružino znotraj družine.

Pogosto se dedovanje meša s sorodnostjo: med čebelarji se pogosto sliši, da delavke dobijo 75 % dednine od trotov. To ni res. So pa v povprečju lahko 75-% sorodne med seboj. In zakaj je tako? Najprej vprašanje za vas, cenjena bralka, cenjeni bralec: koliko ste v sorodu s svojim sorojencem, bratom ali sestro? Boste rekli 50-%? Saj ste ja dobili (tako kot sestra ali brat) pol genskega materiala od mame, drugo polovico pa od očeta, 50-% bo gotovo pravi odgovor! In je, ampak le v povprečju populacije. Obstaja hipotetična skrajna možnost, da se pri pripravi novega »fascikla« – torej pri tvorjenju spolnih celic – ves material vzame le iz enega od starševskih, pri pripravi materiala za sorojenca pa le iz drugega. V takem primeru s svojim bratom, sestro niste v sorodu, kakor koli se to že smešno sliši. Druga skrajnost je, da se za oba »fascikla« vzame točno enaka kombinacija zapisov. V tem primeru ste si s sorojencem enaki in ste 100-% v sorodu (enojajčni dvojčki niso posledica tega procesa). Torej, ker je seme istega trota med seboj enako, edina variabilnost pride preko rekombinacije pri tvorbi jajčec v matici. Vse delavke, ki so potomke iste matice, so tako v 50 % sorodne materi (dobile so pol dednine). Med seboj pa so si delavke, ki so potomke istega očeta, lahko v 75-% sorodstvu: očetov del je nespremenljiv in zato dosežejo že preko očeta 50-% sorodnost, materina polovica pa je zaradi rekombinacije spremenljiva: ta del sorodnosti je v povprečju 25-%. Delavke, potomke različnih očetov, so torej v 25-% sorodstvu.

Pomen supersester je važen z biološkega in rejskega stališča. V laboratorijskih poskusih se je pokazalo, da sveže položene supersestre tvorijo tesnejše gruče na satju, kot

Slika 2: Tvorba spolnih celic. Spolne celice nosijo le en komplet zapisov za lastnosti. Pri matici tvorba spolnih celic – jajčec – poteka z rekombinacijo. Za vsako lastnost se izbere eden od dveh zapisov in se vstavi v spolno celico. Tako je vsaka spolna celica lahko izvirna kombinacija zapisov o istih lastnostih. Pri trotih rekombinacije ni. Genski zapis njihovih spolnih celic – spermijev – je enak in tudi enak zapisu v trotu samem.

če gre za polsestre različnih očetov (Meixner in Moritz, 2004). Že od nekdaj velja, da se naloge delavk spreminjajo s starostjo. Ve pa se tudi, da so delavke iz določenih poddružin bolj nagnjene k določenim opravilom. Tako čebele, ki prinašajo vodo, izvirajo le iz nekaj poddružin v panju (Kryger in drugi, 2000). Podobno sta ugotavljala tudi Robinson in Page v seriji člankov konec osemdesetih in na začetku devetdesetih let: stražarska opravila, nabiranje peloda (in nektarja), čiščenje ipd. imajo genetsko podlago – določene poddružine so bolj osredotočene na eno, druge pa na druga opravila. Čebelar se pri tem vpraša, ali to velja tudi za izbiro ličink za prihodnje matere pri preleganju. Raziskave so pokazale, da je bolj kot sorodstvo pomembna količina hrane v celici (Sagili in drugi, 2018), skratka, nepotizem odpade.

Ob tem je pomemben še podatek, koliko poddružin pravzaprav pričakujemo v panju. Kryger s sod. je v istem članku (2000) z uporabo molekularnih metod naštel v povprečju 16 očetov. Tudi študija parjenja v polizoliranih dolinah v Veliki Britaniji je pokazala podobno povprečno številko, 17 (Jensen s sod., 2005), kar je več, kot navajajo Koeniger s sodelavci (7–12, 2014). Ker se troti razvijajo iz neoplojenih jajčec, pomeni, da nimajo očeta. Imajo pa deda! To je trot, ki se je sprašil z matico, ki je mati njegove matere. V naših razmerah sveža matica redko zaleže trotovsko zalego v isti sezoni oz. povedano drugače, trotovska zalega sveže matice je redko pomembna pri vzreji v istem letu. Čebelarji morajo zato vzrediti matice, ki bodo uporabne za trotarje, eno sezono preden začnejo cepiti ličinke.

Kaj pa tista zgoraj omenjena izjema pri razvoju spola? Pri čebelah (ter pri nekaterih drugih kožekrilcih) je pri razvoju spola pomemben t. i. spolni alel, ki ga najdemo na enem od kromosomov. Delavke in matice, ki so diploidne, imajo dva, haploidni troti le enega. Pri razvoju ženskega spola je pomembno, da sta spolna alela različna. Če nista, dobimo diploidnega trota. Ti troti imajo tudi diploidno seme in posledično bi lahko imeli triploidne in sterilne potomce, zato negovalke diploidne trotovske ličinke odstranijo kmalu po izleganju. Posledica so presledki v zalegi. Diploidni troti

niso edini razlog za presledkasto zalego, vendar so brez drugih očitnih patoloških vzrokov (npr. poapnela zalega), najboljši kazalnik za parjenje v sorodstvu. Pri tem je pomembno, da očetovske linije niso določene s spolnim alelom: različne očetovske linije imajo lahko enak spolni alel.

Pri vzreji matic je zato zelo pomembno, da se pregleda pokrita zalega, preden se dajo matice na trg. Ne samo to: če ima vzrejevalec možnost plemeniti del svojih matic pri kolegu vzrejevalcu ali na plemenilni postaji, naj tako tudi naredi, zlasti pri maticah, ki so namenjene družinam, izmed katerih izbira matičarje ter trotarje. Za nas na Kmetijskem inštitutu pa je pomembno, da so take stvari zabeležene in sporočene. ●

Viri:

- Meixner in Moritz (2004): Clique formation of super-sister honeybee workers (*Apis mellifera*) in experimental groups. *Insectes Sociaux*, 51: 43–47.
- Kryger, Kryger in Moritz (2000): Genotypical variability for the task of water collecting and scenting in a honey bee colony. *Ethology*, 106 (9): 769–779.
- Sagili, Metz, Lucas, Chakrabarti in Breece (2018): Honey bees consider larval nutritional status rather than genetic relatedness when selecting larvae for emergency queen rearing. *Scientific Reports*, 8(1).
- Jensen, Palmer, Chaline, Raine in drugi (2005): Quantifying honey bee mating range and isolation in semi-isolated valley by DNA microsatellite paternity analysis. *Conservation Genetics*, 6(4): 527–537.
- Koeniger, Koeninger, Tiesler (2014): *Paarungsbiologie und Paarungskontrolle bei der Honigbiene*. Buschhausen Druck und Verlagshaus – Herten.

Kaj je pokazala analiza čebeljih pridelkov?

Nataša Lilek

svetovalka JSSČ
natasa.lilek@czs.si

V skladu z Uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019 in Programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov so se v okviru tretjega sklopa v letu 2019 izvajale analize čebeljih pridelkov (cvetni prah, propolis in vosek) na prisotnost ostankov akaricidov kumafosa, timola ter razpadnih produktov amitraza.

Za med in cvetni prah je na podlagi Uredbe komisije (EU) št. 37/2010 z dne 22. 12. 2009 o farmakološko aktivnih snoveh in njihovi razvrstitvi glede mejnih vrednosti ostankov v živilih živalskega izvora in Uredbe Komisije (ES) 396/2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi rastlinskega in živalskega izvora ter spremembe Direktive Sveta 91/414/EGS predpisana najvišja mejna vrednost (MRL) ostankov po uporabi zdravila v veterinarski

medicini, ki jo Evropska skupnost sprejme kot zakonsko dovoljeno ali priznano kot sprejemljivo v ali na živilu. Za propolis in vosek najvišjih dovoljenih mejnih vrednosti za zdaj še ni predpisanih.

Metode dela

Vzorci čebeljih pridelkov so vzorčili čebelarji sami. Zbirali smo jih naključno glede na prostovoljno odločitev čebelarjev. Zbranih je bilo 30 vzorcev voska, 10 vzorcev propolisa in 10 vzorcev cvetnega prahu osmukanca iz različnih statističnih regij Slovenije. V navedenih čebeljih pridelkih se je določala vsebnost ostankov kumafosa, amitraza in njegovih razpadnih produktov ter timola. Kemijske analize je opravil Eurofins ERICo Slovenija, Inštitut za ekološke raziskave iz Velenja.

Rezultati analiz voska

V 73,3 % analiziranih vzorcev voska je bila določena vsebnost ostankov **kumafosa** pod mejo detekcije naprave (< 0,01 mg/kg) ali je bila manjša od 1 mg/kg. 26,7 % vzorcev voska pa je vsebovalo več kot 1 mg/kg kumafosa. Ta vre-

dnost je po nekaterih podatkih iz literature mejna vrednost vsebnosti kumafosa v vosku, ko začne ta prehajati v med. Največja vsebnost ostankov kumafosa v vzorcu voska je znašala 28,50 mg/kg, povprečna vsebnost vseh analiziranih vzorcev voska ($n = 30$) pa 2,58 mg/kg. V primerjavi z letoma 2017 in 2018 beležimo večji odstotek vzorcev, ki kumafosa niso vsebovali oz. je bila vsebnost tega pod 1 mg/kg. Največja določena vsebnost ostankov kumafosa v vosku je bila letos enkrat večja v primerjavi z letoma 2017 (13,30 mg/kg) in 2018 (14,04 mg/kg). Na račun vzorcev voska, ki so vsebovali večjo vsebnost ostankov kumafosa (> 1 mg/kg), je tudi povprečna vsebnost ostankov kumafosa v vzorcih voska v letošnjem letu večja v primerjavi z letoma 2017 in 2018.

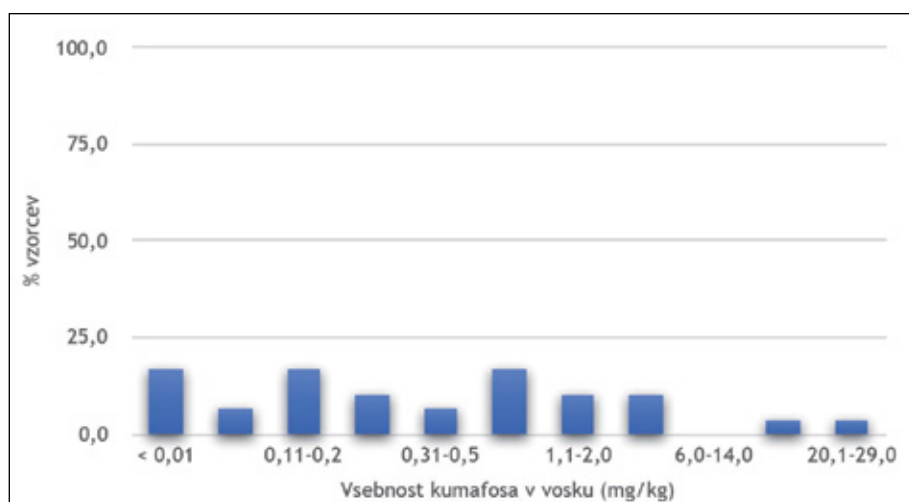
Dokazljivih ostankov metabolitov **amitraza** nismo določili v 73,3 % analiziranih vzorcev voska, kar je za dobrih 10 % boljši rezultat v primerjavi z letoma 2017 in 2018. V 26,7 % vzorcev voska so se našli razpadni produkti amitraza (formamid, ksilidin). Največja vsebnost amitraza, določena v vosku, je bila 0,45 mg/kg in je bila nižja kot v letu poprej, ko je znašala 2,95 mg/kg. Ostankov timola v vosku nismo našli.

Rezultati analiz propolisa

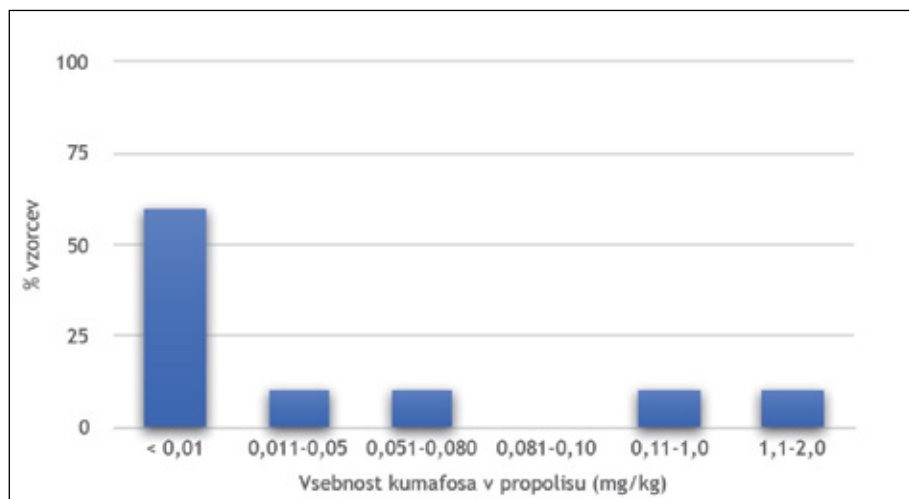
60 % analiziranih vzorcev propolisa ostankov kumafosa ni vsebovalo ($< 0,01$ mg/kg), v preostalih 40 % vzorcev pa smo ostanke kumafosa določili. V letu 2019 v primerjavi z letoma 2017 in 2018 beležimo največjo povprečno vsebnost ostankov kumafosa v propolisu. Ta je znašala 0,49 mg/kg. Največja vsebnost ostankov kumafosa, ki smo jo določili v vzorcu propolisa, je znašala 1,66 mg/kg.

60 % vzorcev razpadnih produktov amitraza ni vsebovalo ($< 0,04$ mg/kg), kar je enako, kot je bilo ugotovljeno v letih 2017 in 2018. Vsebnost amitraza v vzorcih propolisa letos je v povprečju znašala 18,2 mg/kg. Največja določena vsebnost pa je bila kar 53,9 mg/kg, kar je desetkrat več v primerjavi z letom 2017. Ostankov timola v propolisu nismo našli.

Izogibajte se uporabi kumafosa, ker se kopiči v vosku in prehaja na druge čebelje pridelke.

Slika 1: Odstotek analiziranih vzorcev voska glede na vsebnost kumafosa ($n = 30$)

Slika 2: Odstotek analiziranih vzorcev propolisa glede na vsebnost kumafosa ($n = 10$)

Rezultati analiz cvetnega prahu osmukanca

V analiziranih vzorcih cvetnega prahu ostankov kumafosa in razpadnih produktov amitraza nismo našli ($< 0,05$ mg/kg) oz. so bili pod mejo določljivosti naprave. Tudi timola v cvetnem prahu nismo našli ($< 0,02$ mg/kg).

Zaključek

Čebelarji, ki so sodelovali na razpisu, so prejeli poročila z rezultati analiz, obrazložitev rezultatov in priporočila za delo v prihodnje. Čebelarjem, katerih vzorci so vsebovali več kot 1 mg/kg kumafosa v vosku, smo svetovali, da za zatiranje varoj uporabljajo dovoljena oz. registrirana sredstva, ki v vosku in čebeljih pridelkih ne puščajo ostankov (uporaba sonaravnih sredstev), in se pred uporabo zdravil predhodno posvetujejo z veterinarjem, pa tudi da zamenjajo čim več satja in uporabljajo satnice, v katerih je preverjeno, da ne vsebujejo ostankov (ekološke satnice, satnice s certifikatom, čiščenje voska). Priporočili smo jim tudi, da panje očistijo starih prizidkov voska in propolisa. Tudi propolis je treba pridobivati v skladu z dobro čebelarstvo prakso in

namenskimi pripomočki. Za pridelavo varne hrane je pomembno, da smo seznanjeni z vsemi zahtevami glede zakonodaje in uporabe zdravil za zatiranje varoj, zato je zelo priporočljiva udeležba na predavanjih s tovrstno tematiko. Rezultati raziskave obravnavajo le del vzorcev slovenskih čebeljih pridelkov, na podlagi katerega lahko sklepamo o stanju v Sloveniji, ki kaže, da moramo skrbi za varnost voska in propolisa posvetiti še več pozornosti. ●

Viri:

Lilek, N., Bedek, M., Glinšek, A. (2017): *Poročilo o izvedbi Programa podpore*

re laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov – sklop 3. Analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanke kemičnih sredstev za zatiranje varoj. Čebelarstva zveza Slovenije in ERICo d. o. o. Velenje.

Lilek, N., Bedek, M., Glinšek, A. (2018): *Poročilo o izvedbi Programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov – sklop 3. Analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanke kemičnih sredstev za zatiranje varoj.* Čebelarstva zveza Slovenije in Eurofins ERICo, Inštitut za ekološke raziskave d. o. o. Velenje.

Lilek, N., Bedek, M., Orešnik, K. (2019): *Poročilo o izvedbi Programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov – sklop 3. Analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanke kemičnih sredstev za zatiranje varoj.* Čebelarstva zveza Slovenije in Eurofins ERICo, Inštitut za ekološke raziskave d. o. o. Velenje.

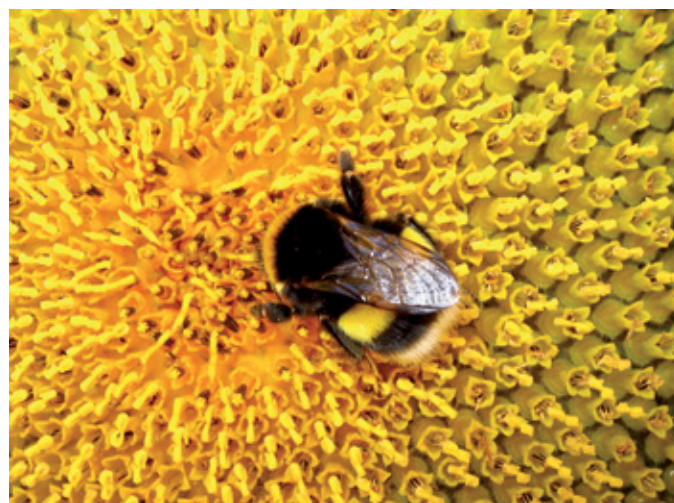
Svetli in temni zemeljski čmrlj (*Bombus lucorum/terrestris*)

doc. dr. Danilo Bevk

Nacionalni inštitut za biologijo
danilo.bevk@nib.si

Svetli zemeljski čmrlj je najpogostejša vrsta čmrlja pri nas in za večino ljudi je to najbolj tipičen predstavnik čmrljev. Zelo podoben mu je manj pogost, a vseeno precej razširjen temni zemeljski čmrlj. Ker sta si tako podobna, ju predstavljamo skupaj. Oba sta v osnovi črna čmrlja z rumeno progjo na začetku oprsja in na drugem obročku zadka. Rumeni progji na zadku sledi črna, konica pa je bela. Pri svetlem zemeljskem čmrlju je rumena barva čista, svetla, pri zemeljskem pa bolj temna in motna, vendar pa ju je samo po barvi težko zanesljivo ločiti. Osebkji so večinoma veliki.

Matice so dejavne med prvimi spomladi, v nižinah največkrat marca, lahko že prej. Gnezdijo večinoma pod zemljo v opuščeni gnezdnih malih sesalcev. Družine so velike in štejejo nekaj sto osebkov. Vrsti sta pogosta in pomembna oprasovalca sadnega drevja in jagodičja. Ker sta dejavni tudi že zgodaj zjutraj, so matice pomladi zelo izpostavljene morebitnim

Svetli zemeljski čmrlj na sončnici

Foto: Danilo Bevk

ostankom pesticidov na sadnem drevju. Če že, je zato bolj varno škropiti zelo pozno zvečer. Temnega zemeljskega čmrlja v Evropi množično gojijo za oprasovanje v rastlinjakih. ●

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Prosimo vas, da, če še niste, poročila o porabi prelepka in količini medu, označenega s prelepki SMGO, v letu 2019 čim prej posredujete na e-naslov ines.zunic@czs.si.

Število novih članov SMGO-ja decembra 2019	Število članov, ki so izstopili decembra 2019	Število vseh članov SMGO-ja decembra 2019
4	0	430

Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.

Čebelarjeva opravila v februarju

Ivan Esenko – Ljubljana

ivan.esenko@gmail.com

Tudi za februar velja, da čebele še najbolj potrebujejo mir, zato jih ne vznemirjajmo z nepotrebnim preverjanjem. Dnevi se v tem mesecu že občutno podaljšajo, kar pomeni, da bodo prve tople in sončne dni izkoristile, da bodo izpraznile svoja prebavila. Takšni dnevi so težko pričakovani tudi za čebelarja, kajti čistilni izlet je prvi resni kazalnik stanja v panjih, ki so v zimskem času za čebelarja nedotakljivi.

Čistilni izlet, zlasti prvi v letu, je tehten razlog, da čebelar obesi na klin vsa druga opravila v hiši in se posveti izključno opazovanju čebel in razbiranju njihovih sporočil, kajti na to je čakal celo zimo. Pri tem se osredotočimo na jakost izletavanja čebel in bodimo pozorni na panje, iz katerih čebele sploh ne izletavajo. Na videz »mrtvi« panji to največkrat niso, kajti različne čebelje družine imajo povsem drugačne potrebe po zgodnjem izletavanju. Vsekakor pa to lahko najlažje preverimo ravno na izletni dan, kajti takrat vladajo pravišnje zunanje temperature, na kar so čebele opozorile kar same. To pomeni, da jih s tem, če bomo za kratek hip odprli vratca panja in rahlo pihnilo vanj, da bi preverili odziv, ne bomo ogrozili. Pihnemo in prisluhne mo lahko preprostejše kar skozi panjsko žrelo. Če se čebele odzovejo z rahlim šumenjem, pač nimajo potrebe po izletavanju, kar je za nas tudi dober podatek. Če odziva ni, je družina v panju preminula. Odprimo ga, odstranimo satje

Na začetku februarja zaplate zalege obsegajo približno za dlan površine. Na fotografiji je odlično zaležen sat, vendar brez venca medu. Družini sem pomagal z dodajanjem krme.

Foto: Ivan Esenko

in očistimo podnico. Vse, kar je ležalo na dnu panja, zberemo na večjem papirju, da bomo lahko drobir kasneje v miru pregledali, če vsebuje varoje, kristale strjenega medu, ki bi govorili, da so bile čebele zazimljene na neprimernem medu, in drugo. Pri izletnem dnevu bodimo pozorni na iztrebke čebel. Ti morajo biti pravih oblik, čvrsti in nitasto oblikovani. Razmazani nam nakazujejo na možnost okužbe z nosestavostjo. Da so čebele obolele za nosestavostjo, nam zanesljivo povedo tudi ponesnažena pročelja panjev, česar pri zdravih družinah zanesljivo ne bomo nikoli videli. Vsekakor v nobenem primeru ne drezamo v panje pri zunanjih temperaturah, nižjih od 10 °C, v senci.

Dan, ko čebele izletavajo, izkoristimo tudi za preverjanje stanja varoze v panju. Nakazane črte, ki jih riše drobir, ko pada z ulic na podnico, nam prepričljivo povedo, kje se zadržuje zimska gruča, na dnu pa lahko najdemo tudi mrtvice, kristale medu, neprimernega za prezimovanje, in tisto, česar se najbolj bojimo, varoje. V nakladnem panju je pregled podnice najpreprostejši, saj jo zamenjamo s pripravljeno

Foto: Ivan Esenko

Prvi izletni dan v letu je težko pričakovan tako za čebele kot za čebelarje. Družina na fotografiji je več kot očitno odlično prezimila.

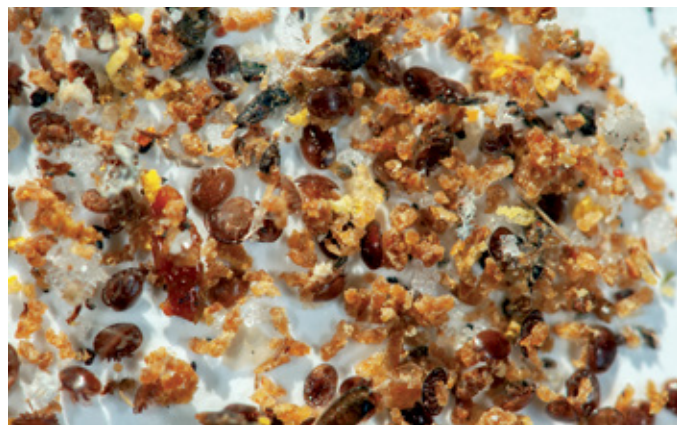

Foto: Ivan Esenko

V panjskem drobirju več kot očitno izstopajo varoje. Ob metodi z oljem lahko uporabimo tudi povečevalno steklo in drobir pregledamo ob dobri svetlobi kar na papirnatem vložku, ki smo ga potegnili iz panja.

no novo, zato se za takšen poseg čebele navadno še zmenijo ne. V AŽ- in drugih listovnih panjih previdno potegnemo papir, ki smo ga ob zazimljenju vložili na dno. Že desetletja uporabljам preprosto metodo diagnosticiranja varoze. Kozarec s prostornino 3 dl napolnim z jedilnim oljem. Vanj vsujem drobir iz enega panja in počakam vsaj 15 minut. Varoje splavajo na površino, medtem ko se drobir posede na dno kozarca. Preprost način nas bo opozoril na zajedavce ali pa nas potolažil, da so čebele zdrave, če bo gladina čista. Olje po uporabi precedimo skozi gazo in ga shranimo v čebelnjaku, ker ga lahko v ta namen še velikokrat uporabimo. Metodo diagnosticiranja z oljem je že pred desetletji uvedel Čebelarški inštitut v Dolu pri Pragi (VUVČ).

Izletni dan nam omogoča bežen pregled čebeljih družin, za katere sumimo, da z njimi nekaj ni v redu. Če kakšno pesti lakota, ji lahko pomagamo z medenim satom, če ga seveda imamo na zalogi, ali sladkorno pogačo, ki jo položimo nad gnezdo. Vlaga, ki se sprošča iz izdihanega zraka čebel v gruči, se nabira na sladkornem testu in čebelam pomaga pri hranjenju oziroma zmanjšuje potrebe po vodi.

Zimski čas je primeren za opravila, za katera v čebelarstvu sezoni navadno primanjkuje časa. Čebelarji ta čas snujemo delovne načrte, se udeležujemo strokovnih predavanj in prebiramo čebelarstvo literaturo. O redkokateri živali na svetu je bilo napisanega toliko kot o čebelah, kar potrjuje, da smo čebelarji načrtani ljudje, ki teorijo tesno združujemo s praktičnim delom. Za slovenske čebelarje to še posebej velja, saj se ponasamo s pravimi biseri čebelarstva literature, ki so ugledali luč sveta že pred stoletjem in še več. Kljub zlahtni patini preteklosti, ki jih pokriva, so ta dela berljiva in uporabna še dandanes.

Eno od opravil, ki zadeva slehernega čebelarja, je žičenje satnikov. Mnogi satnike zbijajo sami, drugi kupujemo že zbite. Pri žičenju je zelo pomembna temperatura prostora, v katerem delamo. V prehladnem so satnice prekrhke in se rade lomijo, zato je priporočljiva najmanj sobna temperatura. Tudi satnice same je pred delom priporočljivo ogreti, da so mehkejše. En dan pred delom postavim karton s satnicami na klop ob krušni peči, zaradi česar satnice pri delu niso nikoli krhke. Satnike z vtaženimi satnicami shranjujemo do uporabe tako, kot bodo stali v panjih, da se satnice do takrat ne ukrivijo in povesijo.

Pravilno zažičena satnica. V ta namen uporabljам star, še vedno odličen električni zažičevalec iz osemdesetih let.

Medtem ko februarja v celinskem, torej večinskem delu države še preštavamo posamezne cvetove teloha, zvončkov in žafrana, na Obali razvavajo čebele dehteči cvetovi mandljevca (*Prunus dulcis*).

Foto: Ivan Esenko

Zimski čas je kot nalašč tudi za barvanje naseljenih panjev, na katerih so zbledele barve. V ta namen uporabljamo v vodi topne barve, ki se hitro sušijo in ne dražijo čebel oziroma nimajo stranskih učinkov s hlapenjem ob sušenju. Zaradi tesne bližine sosednjih panjev v čebelnjaku pri tem uporabljamo pločevinast trak, ki ga med barvanjem vstavimo v režo med barvanim in sosednjim panjem. Za barvanje vsekakor ne bomo izkoristili izletnega dne, zato je dobro pogledati tudi vremensko napoved. Ta naj obeta nizke temperature, ki zadržujejo čebele v panjih.

Februarja čebele že izletavajo na prvo pašo. Naraščajoča zalega v panjih zahteva vedno večje količine cvetnega prahu, ki pomeni beljakovinski vir hrane. Potem ko smo opazovali čebele na cvetovih, se postavimo pred čebelnjak, kjer bomo na bradah panjev zlahka ugotovili, katero pašo so obiskovale. Med prvimi pomembnimi čebeljimi pašami je leska, ki je nemalokrat glavni pelodni pašni vir, med vrhami pa daleč prednjači iva, ki ob cvetnem prahu nudi tudi medicino. Navadni zvonček, črni teloh in spomladanski žafran so med znanilci pomladi pomembni viri medicine in cvetnega prahu. Prilagojeni nizkim temperaturam izločajo medicino že ob skromnem vplivanju sončnih žarkov. Medtem ko na celini sramežljivo vznikajo prve spomladanske cvetlice, pa na Obali februarja že cvetijo mandljevci. ●

Okrogla miza o različnih panjskih sistemih ter panjih iz umetnih materialov

Javna svetovalna služba v čebelarstvu 5. marca 2020 ob 17.00 v Čebelarstvu Slovenije prireja moderirano okroglo mizo, na kateri bodo čebelarji predstavili svoje izkušnje pri delu z različnimi panjskimi sistemi in s panji iz umetnih materialov. Na dogodku bomo iz prve roke spoznali prednosti in slabosti posameznih panjev in materialov zanje ter način dela z njimi.

Simon Golob, svetovalec JSSČ

100 let organiziranega čebelarstva na Kočevskem in priprave na 120-letnico

Med dogodki, ki so se vrstili čez celo leto, je v sklopu kulturnega leta čebel in medu 2019 ČD Kočevje 21. novembra v Kulturnem centru Kočevje obeležilo 100-letnico organiziranega čebelarstva na Kočevskem po razpadu avstro-ogrške monarhije in nastanku nove države. Med samimi pripravami na praznovanje pa se je izkazalo, da ima organizirano čebelarstvo na kočevskem območju še veliko starejše korenine. Kot je razvidno iz zgodovinskih virov, je zagotovo starejše za 18 let, tako da se moramo že dejavno pripravljati na 120-letnico čez dve leti.

Za nas čebelarje so praznovanja okroglih obletnic pomembni dogodki, saj se ob takih priložnostih želimo spomniti svojih starih čebelarjev, očetov in mentorjev. Čebelarstvo želi ohraniti izjemno dediščino čebelarstva na Kočevskem in s tem ohraniti zgodovinski spomin, kar nam daje zagon za naprej. V počastitev obletnice smo z Markom Alaufom, podpredsednikom ČZS, podelili odličja Antona Janše ter priznanja ČD Kočevje. V kulturnem programu so sodelovali Kulturno športno društvo Predgrad in Moški pevski zbor Svoboda. Mihael Petrovič ml. je predstavil bogato zgodovino čebelarstva na Kočevskem. Nagovoru predsednika društva Jurija Majerleta sta s slavnostnima govoroma sledila še Marko Alauf in dr. Vladimir Prebilih, župan Občine Kočevje. Odločitev občine za proglasitev tematsko kulturnega leta na temo čebel in medu je še dodatno priznanje čebelarjem za dolgoleten trud na več področjih.

Čebelarji skrbimo za prepoznavnost svoje blagovne znamke Kočevski gozdni med, skrbimo za naravno okolje

Foto: Jurij Majerle

na Kočevskem, za pašne razmere, skrbimo pa tudi za tradicijo in dobro ime čebelarjev, ki so prepoznani daleč naokoli. ČD skrbi za izobraževanje svojih članov, pri tem pa je najpomembnejša zdravstvena oskrba čebeljih družin z vključevanjem medenih izdelkov v zdravo prehrano in izmenjav dobrih čebelarskih praks. V sklopu prireditve so bile podeljene še nagrade fotografskega natečaja za najfotografijo na temo čebel in medu. Na natečaj je prispelo 14 fotografij. Komisija je nagrado za prvo mesto podelila avtorici Mariji Zupančič za fotografijo z naslovom *Lačna*. Drugo mesto je zasedla fotografija *Le kam naj odletim* avtorice Natalije Šveigl, tretje mesto pa fotografija *Prezgodaj rojena* avtorja Pavla Majerleta.

Jurij Majerle, predsednik ČD Kočevje

Uspešna prva sezona urbanega čebelarjenja

Sredi maja, dan pred svetovnim dnevom čebel, je Janko Prebil, horjulski župan in predsednik ČD Dolomiti Polhov Gradec, v družbi Simona Zajca, ministra za okolje in prostor, dobro dosedanje sodelovanje med občino in ministrstvom še nadgradil in na strehi stavbe ministrstva v centru Ljubljane postavili dva nakladna panja. S tem je želel opozoriti na pomen čistega okolja, saj so čebele izredno pomemben del našega življenja, pa čeprav se običajno tega niti ne zavedamo.

Njihova ključna naloga pri ohranjanju raznovrstnosti kmetijskih pridelkov in plodov, ki nam jih daje narava, je v opravljanju, ki ga opravijo, medtem ko letajo s cveta na cvet. Na začetku septembra pa je ministrstvu izročil med, ki so ga pridelale prav te čebele v Ljubljani.

Minister Simon Zajc je izrazil zadovoljstvo ob takšnem sodelovanju, ki poudarja pomen čebel in drugih opravljal-

Foto: Peter Kavčič

cev v naših življenjih, pa naj gre za urbana središča, kot je streha na stavbi ministrstva za okolje in prostor sredi Ljubljane, ali vasi oziroma naravna okolja, kjer sicer običajno srečujemo čebelnjake.

Prve paše so bile letos zelo slabe zaradi deževnega vremena. Šele po 10. juniju se je za čebele začela prava paša. Po tem so medili še gozd in kostanjeva drevesa, ki so tu v okolici. Čebele tu s strehe stolpnice odletijo proti Rožniku, morda dobrih 300 metrov, kjer očitno najdejo dovolj hrane. S pomočnikom Ivanom Krvino sta 18. julija natočila 30 kilogramov medu in pripravila čebele na jesen in prezimovanje.

Namen teh dveh panjev oziroma čebeljih družin seveda ni samo v tem, da pridelujejo med, ki ga bodo na ministrstvu razdelili kot protokolarna darila, ampak nam služijo kot kazalnik čistosti okolja, v katerem živimo. Analiza pridelanega ljubljanskega medu, ki so jo naredili na kmetijskem inštitutu, je pokazala, da med nima škodljivih primesti in so bile čebele aktivne v zdravem okolju.

»Veseli me, da so na ministrstvu dobro sprejeli to pobudo in z zanimanjem spremljali potek urbanega čebelarjenja. Eden od ci-

ljev je bil tudi ugotovitev kakovosti medu in z rezultati smo zelo zadovoljni. Ministrstvo je s tem pokazalo tudi dober zgled, kar še posebej pozdravljam,« je ob predaji medu povedal Janko Prebil.

Peter Kavčič

Praktična delavnica o propolisu

ČD Antona Janše Breznica organizira izobraževanje in praktično delavnico v dveh delih na temo propolis (sestava, pridobivanje, macerat, vodna raztopina, alkoholna raztopina, mazilo), in sicer v četrtek, 6. februarja 2020, ob 16.30 in v petek, 14. februarja 2020, ob 16.30 v Čopovi hiši, Žirovnica 14, Žirovnica. Predavatelj: Vlado Pušnik. Za vse informacije se lahko obrnete na e-naslov: zirovnica96@gmail.com.

Matjaž Pogačnik, ČD Antona Janše Breznica

Druga obeležitev razglasitve svetovnega dneva čebel

Državni zbor je v sodelovanju s ČZS in MKGP-jem 19. decembra 2019 pripravil dogodek v počastitev druge obletnice razglasitve svetovnega dne čebel (SDČ) v OZN, ki se je začel s slikanjem panjskih končnic v družbi učencev OŠ Franceta Bevka Ljubljana. Zbrane so nagovorili mag. Dejan Židan, predse-

dnik DZ, dr. Jože Podgoršek, državni sekretar na MKGP-ju, ter Boštjan Noč, predsednik ČZS. Vsak od njih je osvetlil nekatere ključne dosežke na področju čebelarstva, ki so posledica tudi razglasitve SDČ-ja. Med temi so večja ozaveščenost o pomenu čebel, Slovenska čebelarska akademija, prepoznavnost slovenskega čebelarstva in kranjske čebele, načrt Vlade RS za projekt SDČ do 2022, povečanje sredstev za čebelarstvo v EU, čebelarstvo kot enakovreden

Foto: MB

kmetijski sektor v EU, pobuda EU za opraševalce ter prepoved uporabe treh čebelam nevarnih neonicotinoidov.

Povzetek in priredba MB

Vir: gov.si/novice

Slovesnost ob 140-letnici kranjske čebele

Leta 2019 je kranjska čebela »praznovala« svoj 140. rojstni dan. Leta 1879 je namreč August Pollmann v sistematiki medonosnih čebel poimenoval in opisal čebele, ki jih je prejel iz Podsmreke pri Višnji Gori (danes del občine Ivančna Gorica), kot podvrsto *Apis mellifera carnica*, imenovano tudi kranjska čebela (*Carniolan Honey Bee*, *Krainger Biene*). Zato leto 1879 štejemo kot letnico rojstva kranjske čebele. Praznovanje 140-letnice je potekalo 15. novembra v športni dvorani OŠ Stična v sklopu medenega zajtrka na dan slovenske hrane. Slovesnost sta pripravili Občina Ivančna Gorica in ČZS v sodelovanju z OŠ Stična in ČD Stična ter ČD Krka in Zagradec. Zbrane učence, obiskovalce, številne praporščake

in čebelarje z vseh koncev Slovenije so nagovorili Marjan Potokar, ravnatelj šole, Marjeta Bizjak, namestnica generalne direktorice Direktorata za kmetijstvo, in Boštjan Noč, predsednik ČZS. Župan občine gostiteljice Dušan Strnad, ki je v kvizu odgovarjal na vprašanja učenke, je povedal še, da smo ponosni na opravljeno delo naših prednikov, da s prizadevnimi čebelarji nadaljujemo čebelarsko tradicijo in si želimo, da bi projekt Hiša kranjske čebele v Višnji Gori postal prijazen dom za vse, ki se zavedamo, da so čebele znanilke in branilke življenja. Prireditelj je obogatila skrajšana izvedba šolskega muzikala *Tu smo doma*. Posnetek celotne slovesnosti si lahko ogledate na YouTube kanalu STA z naslovom *Slovesnost ob 140-letnici kranjske čebele*. V sklopu praznovanja je v nadaljevanju potekalo še čebelarsko predavanje

Foto: MB

Od cveta do cveta, od srca do srca čebelica leta, veselje nam da. Nas zjutraj prebujajo, zvečer pomiri, naj kranjska čebela še dolgo živi!

podpredsednika Apimondie dr. Petra Kozmusa.

Povzetek in priredba MB

Vir: ivanca-gorica.si/aktualno

Andreja Kandolf Borovšak postala doktorica znanosti

Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka za zagotavljanje varne hrane, je v sredo, 18. decembra 2019, na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani pod mentorstvom doc. dr. Mojce Korošec in somentorstvom izr. prof. dr. Janka Božiča uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom »Zagotavljanje pristnosti medu s tehnologijo prestavljanja satja in krmljenja čebel«. Predstavila je rezultate obsežnega večletnega raziskovalnega dela ene izmed bolj perečih tematik čebelarstva, ohranjanja pristnosti medu. Pod drobnogled je postavila vpliv

spomladanskega krmljenja čebel na pristnost medu in njegov vpliv na količino pridobljenega medu. Obravnavala je vpliv tehnologije prevešanja satja na pristnost medu, pozornost namenila tudi analitičnim metodam za odkrivanje potvorb medu ter preučila glavne dejavnike, ki vplivajo na pojav nepristnega medu. Andrejina doktorska disertacija predstavlja pomemben prispevek k čebelarstvu in predstavlja širok pogled in koristne izsledke, uporabne v praksi slehernega čebelarja, ki so že bili in v prihodnje še bodo objavljeni v *Slovenskem čebelarju*. Doktorska disertacija je javno dostopna na spletni strani Univerze v Ljubljani. Dr. Andreji Kandolf Borovšak sodelavci čestitamo za pomemben dosežek.

Foto: MB

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev 2020

V petek, 24. aprila 2020, bo po vsej Sloveniji potekal Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev. Želimo si, da bi na ta dan večina čebelarskih društev odprla svoja vrata obiskovalcem iz ožje in širše okolice. Vključevanje društev v to vseslovensko akcijo je prostovoljno, odvisno pa je predvsem od kadrovskih

zmožnosti posameznega društva.

ČZS, JSSČ, bo k sodelovanju povabila slovenske občine, da bodo prek svojih lokalnih glasil poskrbele za promocijo dogodka v domačem ČD-ju, o dogodku bo obvestila različna društva, vrtce in osnovne šole, društvom bo posredovala napotke, kako naj se predstavijo obiskovalcem.

Vsa zainteresirana društva prosimo, da se k sodelovanju prijavijo najkasneje do 28. februarja 2020. Vsa dru-

štva so že prejela prijavnico po pošti in e-pošti. Prijavnico pošljite na e-naslov: vlado.augustin@czs.si (prijavnica je tudi v elektronski obliki na spletu www.czs.si pod rubriko OBRAZCI). O nadaljnjem poteku akcije bomo obveščali samo tista čebelarska društva, ki bodo do navedenega datuma oddala svojo prijavo. Vse dodatne informacije lahko dobite tudi na ČZS, JSSČ, na telefonski številki: 040/436 516.

Vlado Augustin, vodja projekta

Pustni krofki z medom in čokolado

Za letošnje zimske in pustne dni sem za vas pripravila malo drugačen recept za krofe. Pustni krofki z medom in čokolado so krofi, pripravljene v pečici (ne ocvrti), iz rahlega biskvitnega testa (niso kvašeni). Priprava je zato še preprostejša, pustni krofki pa so rahli, slastnega medenega okusa in obliki z vašo najljubšo čokolado.

Foto: Metod Rudolf

SESTAVINE: 2 jajci, 90 g sladkorja, 1 žlička vaniljevega izvlečka, ščepec soli, 130 g moko, 1 žlička pecilnega praška, 115 g masla, 1 zvrhana žlica (40 do 50 g) medu. **Preliv in posipi:** čokolade po izbiri (bela, mlečna, temna, Ruby), grobo nasekljani lešniki, kokosov čips, nasekljane pistacije, čokoladne mrvice.

PRIPRAVA: Maslo Stalimo maslo in med. Jajca stepemo in postopoma dodajamo sladkor. Mešamo, da masa naraste. V drugi posodi zmešamo sol, moko, pecilni prašek in vse skupaj presejemo v maso. Dodamo še vaniljo in premešamo. Vmešamo staljeno maslo in med v maso. Maso damo v hladilnik za vsaj eno uro. Posodo pokrijemo s folijo za živila. Pripravimo pekače – če nimamo silikonskih, jih premažemo s staljenim maslom in pomokamo. Pri silikonskih to ni treba. S servirno vrečko nabrizgamo maso. Pečemo od 14 do 16 minut pri 180 °C. Krofki so pečeni, ko so ob robu rahlo rjavi, če se jih dotaknemo, pa so prožni. Počakamo, da se malo ohladijo, nato jih vzamemo iz pekača. Stalimo čokolado. Krofe pomočimo v čokolado in potresemo s posipi (kokosov čips, lešnikov krokant, čokoladne mrvice, pistacija ...). Pustni krofki z medom in čokolado so nared. Njami!

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si.

Avtorica recepta: Manca Rudolf

Iščemo lokacijo za drevored lip slavnih ljudi slovenskega čebelarstva s čebelarstvo učno potjo

Slovensko čebelarstvo so skozi zgodovino zaznamovala čebelarji, ki so za seboj zapustili trajne sledi. S svojim delovanjem so ponesli glas o našem čebelarstvu in čebeli po vsem svetu. Pripomogli so k oblikovanju čebelarstva, kot ga poznamo danes, in prav je, da se jim za njihovo delo in zasluge temu primerno zahvalimo. V spomin našim največjim čebelarjem želimo

vzpostaviti in urediti drevored lip slavnih ljudi slovenskega čebelarstva s čebelarstvo učno potjo. Ena lipa za enega čebelarja, ki je zaznamoval naše čebelarstvo. Trenutno imamo opisanih 50 ljudi, se bo pa še kakšen dodal ...

Obračamo se na lokalne skupnosti in čebelarska društva, da nam sporočite, ali imate lokacijo za vzpostavitev tovrstnega drevoreda, in predvsem, kaj bi od ČZS potrebovali za njegovo vzpostavitev. Vloga na ta razpis naj bo skupna od lokalne skupnosti in čebelarskega društva. ČZS bo potem izbrala optimalno lokacijo. Drevored bi radi vzpostavili jeseni 2020 ali najkasneje spomladi 2021. Več informa-

Foto: MB

cij lahko pridobite na e-naslovu ales.bozovicar@czs.si. Na naveden naslov pošljite tudi vlogo, najkasneje do 1. marca 2020, saj bi radi 14. marca na ApiSloveniji 2020 že objavili, kje bo ta edinstveni drevored.

Aleš Bozovičar, vodja ONS

Didaktična paleta tipičnih slovenskih vrst medu

Na ČZS smo zasnovali idejo, da se pripravi paleta tipičnih vrst medu, ki se pridelajo na območju RS in ponudi čebelarskim društvom, čebelarskim krožkom in čebelarjem proti plačilu, kot didaktični komplet za učne in promocijske namene v šolah, na dogodkih ipd. Paleta barv in arom bo vsebovala od pet do sedem tipičnih vrst medu, pakiranih v slovenske kozarce za med, po 450 g, umeščeni na nosilec.

Z namenom priprave palete medu že sedaj najavljamo zbiranje ponudb za dobavo enega ali več tipičnih vrst medu, ki bo potekalo v jesenskem času, predvidoma konec septembra. Osnova za dobavo bo vključenost

Foto: Arhiv ČZS

medu v ocenjevanja medu, ki se izvajajo po Sloveniji. Čebelar, bo moral ponudbi priložiti ocenjevalni list ter vzorec medu na katerega se nanaša. Izbor za posamezno vrsto bo opravila ocenjevalna komisija. Pri izbiri dobavitelja bodo imeli prednost čebelarji, ki so vključeni v kakovostne sheme ali v ekološko pridelavo medu. Ponudnik bo moral zagotoviti zadostne količine ponujene sorte medu za pripravo cca. 200 kompletov. Odkupna cena za 450 g

medu bo polovica priporočene cene, ki jih potrdi komisija UO ČZS za ekonomiko, za količino 900 g. Ob dobavi se bo opravil tudi naključen odvzem vzorca medu, ki se bo primerjal z vzorcem medu oddanim v ponudbi.

Za več informacij o zbiranju ponudb ali o naročilu kompleta se obrnite na Tomaža Samca (040/436 517, tomaz.samec@czs.si).

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Trening prodajnih veščin z Gregorjem Jagodičem

Vsak med nami si postavlja svoje cilje in ima svoje sanje. Sanje lahko uresničimo s trdim delom in ustrezno dejavnostjo. Čebelarstvo je zanimiva panoga in za uspešnost v panogi ni dovolj poznati samo načinov pridelave in predelave, temveč je treba na koncu izdelke tudi prodati. Za lažjo prodajo je dobro razumeti kupce in njihove načine razmišljanja, obenem pa moramo

vedeti, komu, kdaj in kaj ponuditi ter po kakšni ceni. Da lahko to dosežemo, moramo biti odlični predvsem na področju komunikacije, saj moramo razumeti potrebe, želje, interese in pričakovanja svojih kupcev. Da je prodaja lažja, moramo poskrbeti, da smo drugačni od drugih ponudnikov, ter razumeti svoj nastop na trgu, kjer se borimo za kupce. Vse navedeno bomo obravnavali na svojem letošnjem **prodajnem treningu, ki ga organiziramo v četrtek, 6. februarja 2020, ob 17. uri na ČZS.** Prodajni trening bo izvedel

Gregor Jagodič, priznani predavatelj in svetovalec s področja sodobnih poti trženja in profesionalne prodaje. Namenjen je vsem čebelarjem, ki želijo biti pri prodaji uspešni! Ker je bil trening v preteklem letu zelo zanimiv in se ga je udeležilo veliko število čebelarjev, prosimo, da se nanj prijavite na zlatica.kovacevic@czs.si, saj je število mest v dvorani omejeno. Prednost pri prijavi imajo čebelarji, vključeni v sheme kakovosti medu (SMGO, Kočevski gozdni med in Kraški med).

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Pridružite se nam na 2. čebeljem pustnem karnevalu na Bledu

V nedeljo, 23. februarja, bo na Bledu potekal 2. čebelji pustni karneval, ki ga organizira Turizem Bled v sodelovanju s ČZS. Tema letošnje pustne povorke so kranjske čebele sivke, čebelarstvo in vse, kar je povezano s to koristno žuželko! Sodelovanje na pustni povorki pomeni priložnost za druženje in odlično promocijo našega čebelarstva ter vašo predstavitev javnosti. **Vabimo vas, da motivirate in organizirate skupine in se v čim večjem številu udeležite letošnje čebelje pustne povorke.** Zbor mask bo med 14.00 in 14.30 pri Infrastrukturi Bled, od koder bo povorka nadaljevala pot čez Bledec

na Jezersko promenado, kjer se bodo maske prvič predstavile gledalkam in gledalcem, zatem pa sledita druga predstavitev mask na spodnji ploščadi Trgovskega centra Bled ter čebelarstvo obarvana pustna zabava s skupino Calypso. Turizem Bled sprejema prijave skupin do vključno 17. februarja na e-naslov: mateja.vilman@visitbled.si, informacije o pustnem karnevalu pa so na voljo na telefonski številki 045/780 500. **Ob prijavi je treba navesti:** ime in opis pustne maske, osebo za stik skupine z elektronskim naslovom in telefonsko številko mobilnega telefona, predvideno število oseb v povorki, morebitne posebnosti vaše skupinske maske (vozilo in druga mehanizacija, druge posebnosti), opis za namen predstavitve skupine po ozvo-

Foto: Arhiv ČZS

čanju (opis društva, skupinske maske, vaših dejavnosti ipd.). Vsi člani pravočasno prijavljenih skupin bodo prejeli bon za pustni krof in čaj, sladkan s Slovenskim medom višje kakovosti. Pridne kranjske sivke pa bodo poskrbele za sladkanje z medenjaki. Vabljeni k udeležbi in soustvarjanju pravega pustnega vzdušja na Bledu!

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Predstavitev ukrepov Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev in Racionalizacija sezonske selitve panjev

20. decembra 2019 je bila objavljena Uredba o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020–2022 (Ur. l. RS, št. 78/2019). Programsko obdobje velja **od 1. avgusta 2019 do 31. julija 2022**. Predstavljamo ukrep Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev, ki je namenjen sofinanciranju čebelarske opreme, in ukrep Racionalizacija sezonske selitve panjev. **Podrobnejše informacije glede obeh ukrepov smo objavili na spletni strani ČZS. Celotna uredba pa je objavljena na uradni-list.si/_pdf/2019/Ur/u2019078.pdf.**

Podukrep Sofinanciranje čebelarske opreme

Čebelarji bodo lahko tudi v tem obdobju uveljavljali sofinanciranje čebelarske opreme. Dosedanji seznam opreme je dopolnjen s strojem za za-

Najvišji znesek sredstev sofinanciranja čebelarske opreme pri vlagatelju z	Znesek za sofinanciranje opreme do 60 % EUR brez DDV	Znesek za sofinanciranje opreme do 70, 80 ali 100 % EUR brez DDV
1 do 20 čebeljimi družinami	1000	1500
21 do 40 čebeljimi družinami	2000	3000
41 do 100 čebeljimi družinami	4000	6000
101 do 249 čebeljimi družinami	6000	9000
250 in več čebeljimi družinami	8000	12.000

Najvišji znesek sredstev sofinanciranja sredstev za prevoz čebel na pašo pri vlagatelju z	Znesek za sofinanciranje opreme do 60 % EUR brez DDV
41 do 150 čebeljimi družinami	6000
več kot 150 čebeljimi družinami	15.000

piranje embalaže čebeljih pridelkov in s kontrolno tehtnico za embaliranje. Vlagatelj mora opraviti usposabljanje o Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu, prav tako veterinarsko izobraževanje s področja zdravstvene varstva čebel in apitehničnih ukrepov, ki ne smejo biti starejši od štirih let pred objavo razpisa. Vlagatelj je do sredstev v okviru tega ukrepa upravičen največ dvakrat v programskem obdobju 2020–2022.

Deleži sofinanciranja čebelarske opreme znašajo do 60 % skupne vrednosti izvedenega nakupa čebelarske opreme brez vštete DDV, ki ne

presega višine stroškov, ki jih predpiše vlada. **Pri sofinanciranju čebeljih panjev s testnimi vložki pa delež sofinanciranja znaša med 70 in 100 %** skupne vrednosti izvedenega nakupa, glede na pogoje, ki jih izpolnjuje vlagatelj (število čebeljih družin, izobrazba, vključenost v sheme kakovosti oz. v ekološko čebelarstvo). Podukrep za invalidne osebe določa najvišjo stopnjo sofinanciranja.

Ukrep Racionalizacija sezonske selitve panjev

Vlagatelj je upravičen do sofinanciranja nakupa sredstev za prevoz če-

bel na pašo, če je opravil nakup novih sredstev za prevoz čebel na pašo. Vlagatelji morajo imeti opravljeno usposabljanje o Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu, veterinarsko izobraževanje s področja zdravstvenega varstva in apitehničnega usposabljanja čebel, najmanj štiri leta pred objavo javnega razpisa. Delež sofinanciranja znaša do 60 % skupne vrednosti brez vštete DDV, ki ne presega višine stroškov, ki jih predpiše vlada. Vlagatelj je upravičen do sredstev največ dvakrat v programskem obdobju 2020–2022.

Na kaj morate biti še posebej pozorni pri obeh ukrepih

Vlagatelj mora biti vpisan v Register čebelnjakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa. Poročati mora o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v Register čebelnjakov. Podatke je treba sporočiti najkasneje do 1. decembra za tekoče leto. Vsak čebelar je dolžan v Register čebelnjakov sporočiti podatke o številu čebeljih družin, ki jih ima v lasti v posameznih čebelnjakih na dneva 15. april in 31. oktober. V programskem

obdobju 2020–2022 mu ni smela biti izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Vlada bo pred objavo javnega razpisa za sofinanciranje čebelarstva opreme in racionalizacijo sezonske selitve panjev s sklepom predpisala najvišjo višino priznanih stroškov nakupa čebelarstva opreme in novih sredstev za prevoz čebel na pašo. Za programsko leto 2020 se bodo sredstva izplačala do 15. oktobra 2020. Čebelarji, ki boste kupili opremo v državi izven Evropske unije in jo uvozili, morate obvezno blago prijaviti in plačati carinske dajatve. Uredba v sklopu ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem ne predvideva sredstev za sofinanciranje prvega nakupa za čebelarje začetnike. Razpis Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev in Racionalizacija sezonske selitve panjev bo predvidoma objavljen konec aprila ali v začetku maja 2020. O točnem datumu vas bomo obvestili.

Vsem tistim, ki imate namen kandidirati na omenjena javna razpisa, pre-

dlagamo, **da si pravočasno pripravite vsa veljavna potrdila o usposabljanjih in račune ter potrdila o plačilih**, ki bodo kot priloga sestavni del vloge na javni razpis. Pri računih bodite pozorni, da se bodo glasili na vaše ime in bodo vsebovali podatke iz 82. člena ZDDV – torej tudi vašo davčno številko. Tudi potrdilo o plačilu se mora glasiti na ime vlagatelja. Vlagatelj mora biti imetnik transakcijskega računa.

Vse vlagatelje na razpis Tehnična pomoč čebelarjem (kot tudi vlagatelje na druge ukrepe skupne kmetijske politike) opozarjamo, da naj na upravnih enotah ali preko spletne aplikacije GERK (navodila najdete na spletni strani www.czs.si) preverijo, ali imajo vpise v Register kmetijskih gospodarstev ustrezno urejene v skladu z Zakonom o kmetijstvu (ZKme-1). Za kmetijo, ki uveljavlja ukrepe skupne kmetijske politike (med ukrepe skupne kmetijske politike sodijo tudi zgoraj omenjeni ukrepi), mora nosilec kmetije izmed članov kmetije določiti namestnika ali namestnico nosilca.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Trinajsti natečaj čebelarstva fotografije

ČZS že trinajstič zapored razpisuje »Natečaj za čebelarstvo fotografijo«, ki bo šestič tudi mednarodni. Na njem lahko s svojimi avtorskimi fotografijami sodelujejo fizične osebe iz katere koli države. Natečaj obsega tematske sklope:

- 1. čebela in rastlinski svet** (fotografije čebel na cvetovih ali delih rastlin),
- 2. življenje čebel** (fotografije iz celotnega življenjskega obdobja čebel in čebelje družine, posameznih osebkov čebelje družine (matice, delavk, trotov) in njihovih opravil kot tudi čebelje družine kot superorganizma, kar koli iz neverjetno zanimive biologije te živali),

- 3. čebelarstvo opravila in čebelji pridelki** (fotografije čebelarstva opravil čez celo sezono, z različnim čebelarstvom orodjem in opremo ter v interakcijah s čebelarji, fotografije vseh čebeljih pridelkov v panju ali v fazi pridelave in v fazi predelave oz. v končni embalaži oz. pri postrežbi in uživanju),
- 4. tradicionalni ali sodobni čebelnjak/stojišče** (fotografije stojišč ali panjev ter čebelnjakov od zunanaj in znotraj, v različnih letnih časih ali delih dneva),
- 5. svetovni dan čebel** (fotografije različnih opravevalcev, čmrljev, čebel samotark ipd.).

Letos razpisujemo poseben tematski sklop:

- 6. čebelja brada** (fotografije čebe-

larjev s čebeljim rojem na bradi ali v roki).

Fotografije najkasneje do **10. februarja 2020 pošljite** na e-naslov: marko.borko@czs.si ali na nosilcih elektronskih podatkov (zgoščenke, USB-ključ) po navadni pošti na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, Slovenija, s pripisom »Fotonatečaj 2020«. V vseh primerih morajo biti priloženi podatki o avtorju (ime in priimek, naslov, država, telefonska številka, e-naslov). Dobitniki zlatega, srebrnega in bronastega priznanja po odločitvi komisije bodo prejeli nagrado in listino. Razglasitev priznanj bosta na sejmu ApiSlovenija 2020 v nedeljo, 15. marca 2020, v Celju. Podrobnejše informacije o natečaju najdete na spletni strani ČZS.

Čebelarstva zveza Slovenije

Delavnica o osnovah trajnostnega razvoja za čebelarje in apiterapevte

ČZS bo v soboto, 22. februarja 2020, ob 9. uri v prostorih ČZS organizirala delavnico o osnovah trajnostnega razvoja za čebelarje in apiterapevte.

Trajnostni razvoj je beseda, ki jo slišimo že na vsakem koraku. Poslušamo o podnebnih spremembah, pomenu trajnostnega razvoja za naše zanamce in oblikovanju proizvodov, ki varujejo okolje in naravo. Vendar je trajnostni razvoj še mnogo več od tega. Na delavnici bomo spoznali, kaj pravzaprav je trajnostni razvoj, kakšna so načela in merila, ki jih moramo spoštovati, in ne nazadnje, kako oblikovati proizvode, da lahko rečemo, da so trajno-

stni. Del delavnice bo namenjen tudi komuniciranju trajnosti našim strankam. Spoznali bomo, kako lahko povečamo svojim strankam, da spoštujemo načela trajnosti, in kako to obrnemo v svojo konkurenčno prednost. V praktičnem delu bomo skupaj oblikovali proizvode udeležencev in zanje naredili komunikacijski načrt, ki ga bodo lahko takoj uporabili v praksi.

NA DELAVNICI BOMO OBRAVNAVALI NASLEDNJE TEME: koncept trajnostnega razvoja; trajnostni razvoj in zakaj je to priložnost za manjše lokalne ponudnike; merila trajnostnega razvoja; oblikovanje trajnostnih proizvodov; komuniciranje trajnosti strankam; praktično delo.

DELAVNICA JE NAMENJENA ČEBELARJEM IN APITERAPEVTOM, ki bi radi svoje čebelnjake odprli turistom;

ki bi želeli svojo ponudbo prilagoditi sodobnim turistom; ki bi radi ustvarili in ponudili avtentične proizvode; ki želijo s svojo ponudbo prispevati k trajnostnemu razvoju; ki si želijo prodora na domače in tuje trge; ki se zavedajo pomena dobre zgodbe za uspešno trženje; ki želijo z uspešno interpretacijo navezati trajne odnose z gosti.

Delavnica traja šest ur in je razdeljena na teoretični in praktični del, kjer udeleženci že oblikujejo osnutek za svoj proizvod ter ga ocenijo skupaj z mentorjem.

Cena za člane ČZS znaša 26,84 EUR z DDV, za nečlane pa 36,60 EUR z DDV. Prijave zbiramo na e-naslov barbara.dimc@czs.si ali 041/370 409. Prijave so obvezne. Za izvedbo delavnice mora biti prijavljenih vsaj 30 oseb.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Terensko svetovanje čebelarjem v letu 2020

Terensko svetovanje v čebelarstvu je dostopno vsem čebelarjem na območju Republike Slovenije. Njihovo delo na terenu zajema svetovanje pri izvajanju splošnih preventivnih ukrepov in pregledovanje čebeljih družin, ocenjevanje pravilnosti razvoja čebeljih družin ob različnih pogojih reje in ugotavljanje morebitnih sprememb v obnašanju čebel, sprememb na zalegi, pripravo čebel na prevoz ter izkoriščanje paše in druge naloge, potrebne za izboljšanje tehnološkega stanja v čebelarstvu.

Pomoč oz. svetovanje nudijo čebelarjem začetnikom, ki stopajo na svojo pot čebelarstva. Za osebno svetovanje so na voljo tudi drugim čebelarjem, ki se jim pojavijo odprta vprašanja glede dela s čebelami. Čebelarjem so v pomoč tudi glede določanja vrste medu, saj so opremljeni s terenskimi instrumenti

(konduktometer, refraktometer). Tako opravijo terensko analizo medu. Medu določijo vsebnost vode in električno prevodnost, ki je v pomoč pri določanju vrste medu. Poleg tega svetujejo o označevanju medu in izpolnjevanju čebelarke dokumentacije.

Terenski svetovalci v čebelarstvu sodelujejo tudi pri ugotavljanju morfološke čistosti kranjske čebele. Čebelarjem svetujejo glede obarvanosti obročkov na zadkih čebel in so v pomoč čebelarjem pri ukrepu zamenjave matic. Sodelujejo tudi pri pregledih vzrejališč čebeljih matic. Po posameznih občinah zbirajo vzorce čebel, ki se nato analizirajo v laboratoriju na ČZS.

Med letom opravljajo tudi številne delavnice na svojih območjih delovanja. Tako se čebelarstva lahko dogovorijo za izvedbo delavnic od izvajanja osnovne odbire v čebelarstvu, dobre tehnološke prakse v čebelarstvu, izpolnjevanja obrazcev v čebelarstvu do predstavitve in vključevanja v kakovostne sheme. Čebelarji na teh delav-

Terenska analiza medu

nicah prejmejo znanje in s tem širijo svoj pogled na področju čebelarstva.

Podatke za stik terenskih svetovalcev v čebelarstvu za posamezno območje lahko najdete na spletni strani ČZS ali pokličete na telefonsko številko 040/436 517. Kot je razvidno, terenski svetovalci v čebelarstvu izvajajo številne naloge na svojih območjih delovanja po Sloveniji. Predvsem so v pomoč čebelarjem pri odpravljanju težav, ki nastopijo pri delu s čebelami. Stopite v stik s terenskim svetovalcem v čebelarstvu in skupaj odpravita odprta vprašanja, ki nastopijo pri vašem delu s čebelami.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Priprava čebelarke pesmarice

ČZS želi izdati čebelarstvo pesmari-

co, zato vabimo k pisanju vse ljubitelje, ki radi pišete kakršne koli pesmi s čebelarstvo vsebino oz. tematiko. Nekaj besedil se je v preteklosti že zbralo na ČZS, vendar jih je premalo, pa tudi

vs a niso bila ustrezna. Vabljeni pisci, skladatelji, da se izkažete tudi na tem področju. Besedila bomo zbirali do 20. maja 2020.

Barbara Dimc, tajnik ČZS

Seminar o računovodstvu za čebelarstva društva

ČZS bo tudi letos organizirala seminar o računovodstvu za čebelarstva društva, ki bo zajemal informacije o novostih oz. spremembah s področja

predpisov, o pripravi letnih poročil in poročanju na Ajpes/Durs. Na seminar so vabljeni vodstva čebelarskih društev. Seminar, ki ga bo vodila Majda Gominšek iz Svetovalne hiše Gominšek, bo potekal v Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici

v torek, 25. februarja 2020, ob 17. uri. Prosimo vas, da se na seminar prijavite do 21. februarja 2020, in sicer pri ge. Ines Zajc Žunič (ines.zunic@czs.si ali 041/337 854). Vljudno vabljeni!

ČZS

Tečaji za čebelarje začetnike 2020

Obveščamo vas, da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

RS 16. januarja 2020 objavilo razpis za usposabljanja v čebelarstvu. V okviru tega javnega naročila je predvidena izvedba tečajev za čebelarje začetnike ter drugih usposabljanj. Obvestilo o izvedbi tečajev ter zbiranju prijav

bomo, po oddaji naročila MKGP-ja izbranemu ponudniku, objavili na spletni strani ČZS, predvidoma na sredini februarja 2020.

ČZS

Glasovanje za dobavo učnih čebelnjakov

Obveščamo vas, da bo od 28. januar-

ja do 28. februarja 2020 na spletni strani Prve osebne zavarovalnice www.prva.si potekalo glasovanje za izbor treh upravičencev za dobavo učnih čebelnjakov. Zanje se potegujejo štiri čebelarji, ki delujejo pri čebelarskih društvih Studenci Pekre, Lovrenc na Pohorju, Pivka in Vojnik.

belarski krožki, ki delujejo pri čebelarskih društvih Studenci Pekre, Lovrenc na Pohorju, Pivka in Vojnik.

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Urniki svetovalnih delavnic terenskih svetovalcev JSSČ v februarju

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
25. feb.	18.00	Pridelava medu in sheme kakovosti	Roman Marinko	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. Grupe odredov 43, 1261 Dobrunje	g. Počervina 040/666 208

Urniki usposabljanj v februarju

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani

ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši

spletni strani www.czs.si. Na usposabljanja o Apitehničnih ukrepih, Smernicah dobrih higienskih navad (osnovne in obnovitvene) s seboj obvezno prinesite veterinarski dnevnik.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
4. feb.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Čebelarški dom, Neblo 1b, Dobrovo v Brdih	g. Kristančič 040/765 048
4. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	Dom čebelarjev ČD Škofja Loka, Brode 37, Škofja Loka	g. Novak 041/590 166
4. feb.	18.00	Moj način čebelarjenja skozi leto	Marija Sivec	OŠ Šenčur, Pipanova cesta 43, Šenčur	g. Kavčnik 040/858 085
5. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Kulturna dvorana KS Šentjanž, Šentjanž 22, Občina Sevnica	g. Kolenc 041/342 070
5. feb.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	Gostišče Šadl (pri cerkvi), Križevci pri Ljutomeru 10	g. Ostrc 041/208 239
5. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Dom čebelarjev Apis Ribnica, Dolenji lazi	g. Škulj 041/368 115
6. feb.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Gasilski dom Britof, Britof 316, Kranj	g. Tinger 041/971 121
10. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Športni paviljon Sv. Vid, Sv. Vid 26, Vuzenica	g. Žvikart, 031/375 107
10. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Prostori ČD Slivnica pri Mariboru	g. Lipnik 041/760 567
10. feb.	16.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ koroški Jeklarji Ravne na Koroškem, Javornik 35, Ravne na Koroškem	g. Vogel 041/347 229

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
11. feb.	16.00	Čebelje paše v Sloveniji	Aleš Bozovičar	Gostišče Kuhar, Kranjčeva ulica 13, Moravske Toplice	g. Čiček 041/530 688
12. feb.	16.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev	Simon Golob	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Repič 031/484 527
12. feb.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	Družbeni center na Krki, Čukovina na Krki, Krka 1a	g. Volaj 030/996 007
12. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Bar Veseljak«, Šolska ulica 10a, Slovenj Gradec	g. Jelen 041/522 230
12. feb.	17.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	ČRIC, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Perčič 041/523 781
13. feb.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Gasilski dom Velike Lašče, Na postajo 10, Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
14. feb.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	KS Leskovec, Ulica 11. novembra 24, Leskovec pri Krškem	g. Kerin 040/438 148
17. feb.	17.00	Delavnica o uporabi spletnih aplikacij (vnos in registracija stojišč, SIRIS, GERK) za upravjalce pašnih redov	Simon Golob	Kulturni dom Vojnik, Celjska cesta 23, Vojnik	g. Babnik 041/211 295
17. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Vaški dom KS Gorice pri Lendavi, Lendavske gorice	g. Časar 041/471 088
18. feb.	17.00	Čebelje paše v Sloveniji	Aleš Bozovičar	predavalnica nad knjižnico Bena Zupančiča, Trg padlih borcev 5, Postojna	g. Fajdiga 031/381 881
18. feb.	17.00	Priprava čebel na prvo pašo in spomladanska oskrba čebeljih družin	Janez Kropivšek	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
19. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Občina Velenje, Titov trg 1, Velenje	g. Podrižnik 041/420 821
21. feb.	17.00	Huda gniloba čebelje zalege in mali panjski hrošč	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	KS Leskovec, Ulica 11. novembra 24, Leskovec pri Krškem	g. Kerin 040/438 148
24. feb.	16.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev	Simon Golob	Čebelarški dom ČD Zagorje (pri piceriji Čbelica), Valvazorjeva 2, Izlake	ga. Paš 040/164 945
25. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Konjičanka, Stari trg 41, Slovenske Konjice	g. Žvikart 041/548 135
26. feb.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	OŠ Dobravlje, Dobravlje 1, Dobravlje	g. Božič 051/620 777
26. feb.	18.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	OŠ Dobravlje, Dobravlje 1, Dobravlje	g. Božič 051/620 777
28. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom ČD Beltinci	g. Časar 041/471 088
2. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom ČD Beltinci	g. Časar 041/471 088
3. mar.	16.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
4. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	KS Leskovec, Ulica 11. novembra 24, Leskovec pri Krškem	g. Kerin 040/438 148
5. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	ga. Počervina 040/666 208
5. mar.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	Dr. Peter Kozmus	Občina Kobilje, Kobilje 56	g. Smej 041/354 931

ZVEZA ČEBELARSKIH
DRUŠTEV SRBIJE
www.spos.info

XII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEJEM 1.–2. februar 2020.

HALA 2 BEOGRAJSKEGA SEJMA

Dodatne informacije poiščite na spletni strani:

www.spos.info

Mali oglasi

PRODAM

Matični mleček, pridelan v neokrnjeni naravi Triglavskega narodnega parka, tel.: 041/487 742.

Cvetni prah, 25 kg, suh, vakuumsko pakiran po 2 kg, tel.: 031/505 566.

Cvetni prah in gozdni med, tel.: 02/887 37 33.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 040/737 660.

Akacijev, cvetlični in lipov med v sodih, kakovosten, sprejemam naročila za čebelje družine na 9 AŽ-satih, tel.: 041/558 384.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med, tel.: 041/575 640, 05/753 02 21.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, gozdni in hojev med, tel.: 041/575 477.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 041/881 830.

Akacijev, cvetlični, gozdni in smrekov med, v kozarcih ali sodih, lipove satnike ter štirisatno obračalno točilo, tel.: 041/330 669.

Akacijev in kostanjev med v kozarcih ali sodih, SMGO, spomladi čebelje družine na 7 AŽ-satih z lanskimi maticami, tel.: 070/869 248.

Gozdni in hojev med, tel.: 041/248 018.

Cvetlični med, tel.: 041/214 980.

Cvetlični med, kakovosten, v 900-g kozarcih ali v 30-kg sodčkih, možna dostava, tel.: 031/620 375.

Cvetlični in kostanjev med, čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih, možna menjava za vosek, brezplačna dostava, tel.: 041/385 620.

Cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med, možna dostava, tel.: 031/651 378.

Cvetlični, lipov, kostanjev in hojev med v sodih ter rabljene AŽ-panje, tel.: 031/892 952.

Gozdni med, tel.: 041/581 543.

Prašilčke, petsatne (okolica Kobarida), tel.: 041/290 707.

Čebelje družine z AŽ-panji 9S, letošnje matice, spomladi, tel.: 041/811 711.

Čebelje družine na AŽ-satih (Žužemberk), tel.: 031/426 702.

Čebelje družine na 5 AŽ-satih, aprila (okolica Tolmina), tel.: 041/876 838.

Čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih (Kočevje), tel.: 041/788 826.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih, zdrave, močne z lanskimi maticami, mlado satje, sprejemam rezervacije, tel.: 041/386 697.

Čebelje družine na 7 ali 9 AŽ-satih (Novo mesto), tel.: 031/796 931.

Čebelje družine na 7, 9 in 10 AŽ-satih, konec marca, začetek aprila (Dolenjska), tel.: 051/369 643.

Pet čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Mozirja), tel.: 031/867 018.

Deset čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Tolmina), tel.: 051/726 980.

Deset čebeljih družin z lanskimi maticami na mladih AŽ-satih ter LR-satih, konec marca ali začetek aprila, tel.: 031/556 244.

Deset družin v trietažnih panjih, 20 na 5, 7 satih, gozdni med v sodih, hojev v kozarcih, tel.: 031/298 041.

25 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 031/311 165, 040/192 107.

40 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/351 985.

50 čebeljih družin z AŽ-panji ali brez, lipov in kostanjev med, lipove AŽ-satnike, vrtane, ter AŽ-satnice iz steriliziranega voska, tel.: 031/753 345.

Nekaj čebeljih družin na 1/1 LR-satih z lanskimi maticami (Celje), tel.: 031/311 750.

Več čebeljih družin na AŽ-satih, v aprilu, sprejemam prednaročila, tel.: 040/431 930.

Več čebeljih družin na 5 AŽ-satih, cena po dogovoru (okolica Podčetrtek), tel.: 031/718 949, 03/582 31 38.

Več čebeljih družin na 9 AŽ-satih (Preddvor), tel.: 040/306 344.

AŽ-satnike, zažičene, ter čebelje družine na 9 in 10 AŽ-satih v aprilu (Sevnica), tel.: 031/266 814.

AŽ-lipove satnike, lepljene, vrtane in sestavljene, tel.: 041/835 668.

Rabljene AŽ-panje 10S, 2/3 LR-satnike in satnice ter nove 9-satne prašilčke, smrekov les, tel.: 031/553 293.

Rabljene LR nakladne panje, 9-satarje, ugodno (Ljubljana), tel.: 064/112 117.

Nove AŽ-panje, ugodno, zaradi zmanjšanja dejavnosti, tel.: 041/656 125.

Nove AŽ 7- in 10-satarje, tudi 3-etažne, 20 naseljenih, ter sublimator in ometalnik, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Pet novih 1/1 LR-panjev, lipovi, kompletni, možna menjava za AŽ-naklade ali AŽ-panje, tel.: 031/455 875.

Šestsatne AŽ- in DB-panje, iz sturidura, z vgrajenim pitalnikom, že pobarvane, možen dokup kompatibilnih mediščnih naklad, tel.: 070/666 455.

Avto čebeljak zabojujnik Radgona, s čebelami ali brez, z električno parcelo od sklada kmetijskih zemljišč (Fala), tel.: 041/366 005.

Zabojujnik z 8 panji in 6 družinami, rabljen 3 leta, zelo ugodno, zaradi zmanjšanja dejavnosti, tel.: 041/656 125.

Prevozni čebeljak TAM 5000, atestiran, registriran z 61 AŽ-panji 10S in 55 družinami, tel.: 041/548 135.

Sončni talilnik voska in mehansko kovinsko panjsko tehtnico (Škocjan pri Turjaku), tel.: 041/698 103.

Slovenski čebelar, kompletni letniki od leta 1996 dalje, za simbolično ceno (okolica Tolmina), tel.: 051/726 980.

KUPIM

Seme evodije, tel.: 051/303 362.

NAJMEM

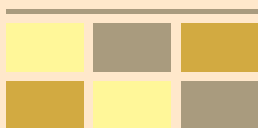
Zemljišče za postavitev čebel v okolici Ribnice ali Kočevja, tel.: 070/666 455.

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

– izdelavo satnic iz vašega voska,

– odkup voska,

– nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

**Aritours vas vabi na izjemno
STROKOVNO ČEBELARSKO POTOVANJE, IZRAEL IN PALESTINA**
5. do 12. september 2020, 1250 € (45 oseb) 1350 € (35 oseb), strokovno vodstvo: g. Franc Šivic

27 let z vami
in za vas!

V Izraelu je čebelarstvo že 130 let organizirana dejavnost. Kmetijstvo v Izraelu je zelo razvita panoga, je največji izvoznik svežih pridelkov in vodilni na področju kmetijske tehnologije, kljub dejstvu, da geografska država po naravi ne omogoča kmetijstva. Več kot polovica zemlje je puščava, vroče podnebje in pomanjkanje vodnih virov pa nista oviri za uspešno kmetijstvo.

STROKOVNI OGLEDI: Hebrejska univerza – predavanje o kmetijstvu in čebelarstvu v Izraelu ☺ raziskovalni inštitut – predavanje o vrstah čebel v Izraelu, njihov razvoj, načini čebelarjenja ... ☺ biodinamično čebelarjenje v jeruzalemskem hribovju ☺ srečanje s čebelarji v Palestini ☺ urbani center, ki združuje vzrejevalce matic, čebelarje, biodinamike, čebelarske navdušence in je namenjen prenosu znanja, izobraževanju, treningom, raziskavam ... ☺ najstarejši panj na svetu ☺ čebelarjenje, kmetovanje in življenje v kibucu, kjer živi in deluje več kot 600 ljudi, okoli 150 od teh so ljudje in otroci s posebnimi potrebami v rehabilitacijskih centrih znotraj kibuca ☺ še posebej zanimivo se bo srečati s čebelarstvom v puščavi ...

TURISTIČNI OGLEDI: Jeruzalem, Betlehem – kraj Jezusovega rojstva, Nazaret, kopanje v Mrtvem morju, znameniti Kumranski rokopisi, Yad Vashem – spomenik holokavstu, Galilejsko jezero, Tel Aviv ...

Prijave na agenciji Aritours do zasedbe prostih mest. Pokličite za program na tel. št. 02/ 25 21 619 ali nam pišite na info@aritours.si. Program najdete tudi na naši spletni strani www.aritours.si.

Aritours, vodilna potovalna agencija za organizacijo strokovnih čebelarskih ekskurzij.

Javno zbiranje ponudb za čebelarsko opremo

Občina Radovljica je na spletni strani www.radovljica.si v rubriki RAZPISI in OBJAVE objavila javno zbiranje ponudb za prodajo naslednje čebelarske opreme:

- HOMOGENIZATOR Z GRETJEM IN MEŠALOM TER PODSTAVKOM kapacitete 600 kg – izhodiščna cena 7800 EUR,
- POLAVTOMATSKA ETIKETIRKA zmogljivosti do 800 etiket/uro – izhodiščna cena 4400 EUR,
- OGREVALNA KOMORA za dekristalizacijo medu dim. 140 × 160 – izhodiščna cena 2800 EUR,
- NERJAVEČE ČISTILNO KORITO – izhodiščna cena 600 EUR,

- NAPRAVA ZA OBRAČANJE SODOV – PREKUCNIK volumna sodov 200 l in 50 l – izhodiščna cena 3200 EUR,
- UNIVERZALNA NAMIZNA CENTRIFUGA – izhodiščna cena 1750 EUR,
- ELEKTRIČNI VILIČAR nosilnosti 1000 kg – izhodiščna cena 4700 EUR.

Oprema je last Občine Radovljica, letnik 2012, in zelo lepo ohranjena. Odpiranje ponudb bo 27. februarja 2020 ob 10. uri v prostorih Občine Radovljica. Podrobnejše informacije glede opreme, postopka javnega zbiranja ponudb in možnosti ogleda opreme so navedene v objavi na spletni strani občine.

Občina Radovljica

**ZAUPAJ
V SVOJO POT.**

 GENERALI

generali.si | 080 70 77

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana
Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarška oprema in drobni pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

APIS MED

**ČEBELARSTVO
DEBEVEC**
ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
14.00–16.00

V februarju ob sobotah zaprto.
apis.med93@gmail.com
www.apis-med.si

10-SATNI AŽ-PANJ
NAKLADNI AŽ-PANJ
PLATIČNO OBEŠALO (AŽ)
IN RAZSTOJIŠČE (LR)

KAKOVOSTNI
AŽ-SATNIKI
CENA 0,90 EUR
LASTNA
PROIZVODNJA
ZBITI, LEPLJENI, VRTANI

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,45 EUR/KG

PITALNIK 5L
ZA AŽ-PANJE

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7-IN 9-SATNI

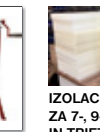
TRIETAŽNI
AŽ-PANJ

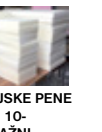
DVOJNO CEDILO
ZA MED

GRELEC ZA MED - OKROGLI
106 CM ALI 86 CM

KAKOVOSTNA
RSF-TOČILA
IN POSODA

IZOLACIJSKE PENE
ZA 7-, 9-, 10-
IN TRIETAŽNI
10-SATNI PANJ

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,45 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosk (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoč (do 90 %) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosk. ■ Odkupujemo čebelji vosk. ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah. Sati morajo biti PREŠTETI, sicer menjava ne bo mogoča. Menjava je možna samo za satnice. Stare sate jemljemo samo do konca februarja! ■ Sprejemamo prednaročila za čebelje družine in matice.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964

E-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI
Delovni čas: od pon. do čet.:
9.00-12.00 in 15.00-17.00,
pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

VSE ZA OBNOVO PANJEV

SATNICE

NOVO!!!!
VSE ZA IZDELAVO PANJEV IZ
NERJAVEČEGA MATERIALA!!

OJAČANA RAZSTOJIŠČA,
RAZSTOJIŠČA 11 + 3,
JAHAČI ZA SATNIKE

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.

MOŽNA JE
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 20 kg DALJE.
OGLEJTE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.

Med čebelarstva PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Obveščamo vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan akacijev, cvetlični, gozdni in kostanjev med v želeni količini ali pakiran v kozarce.

5 % popust za člane ČZS pri gotovinskem nakupu nad 100 EUR.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Izdelava prevoznih čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Čebelam prijazni premazi za les iz Belinke

www.belinka.com

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV
NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES
ROGLJIČENI (CINKANI) SPOJI

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU DESETH PANJEV VAM PODARIMO PRAŠILČEK

Idrijska 10, 1360 Vrhnika

041 420 200

01/755-13-17

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475/2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

Zapustili so nas

NIKO URBANIJA
1953–2019

Niko Urbanija je bil vsestransko dejaven in velik ljubitelj čebel. Čebelariti je začel leta 1983 po smrti svojega očeta Franca. Leto kasneje je bil član Čebelarke družine Lukovica, ob ustanovitvi samostojnega društva leta 1995 pa je bil član UO-ja in član komisije za zdravstveno varstvo čebel. Bil je tudi pomožni praporščak. Izredno dejaven je bil pri gradnji Čebelarke centra na Brdu,

za kar bo njegovo ime za vedno obeleženo na bronasti opeki v čebelarstvu centru. Čebelaril je v očetovem čebelnjaku na idilični lokaciji pod Čebelarim centrom Slovenije. Za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Veliko se je tudi posvečal čebelarstvu kulturni dediščini. Predvsem je redno zbiral reke s čebelarstvo vsebino.

ČD Lukovica

CIRIL KOŠIR
1948–2019

Ob vesti, da nas je avgusta 2019 zapustil čebelar Ciril Košir, smo se ponovno zdrznili in zamislili o človeški minljivosti, tudi čebelar-

jevi. Ciril se je včlanil v ČD Jesenice leta 1972. Čebelaril je na Hrušici v AŽ-panjih. Ni bil čebelar z veliko družinami, bil pa je velik ljubitelj čebel in je zanje vzorno skrbel. Za svoje delo je bil tudi nagrajen z odličjem A. J. III. stopnje. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

ČD Jesenice

ANTON RASPOTNIK
1935–2019

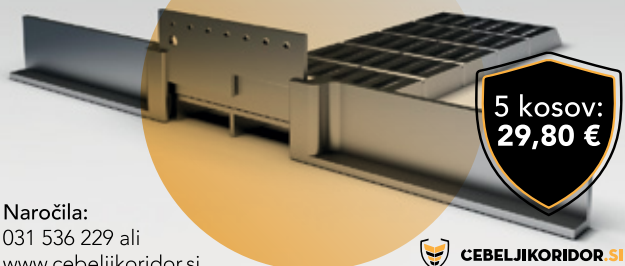

Anton se je rodil 16. aprila 1935. Prvo družino je kupil v

Trnovčah in jo na rami prinesel domov. Od takrat so ga čebele spremljale tako pri hiši na Viru kakor tudi v Preserjah pri Lukovici. Takoj po zaključku šolanja se je vključil v ČD in postal blagajnik. Bil je tudi čebelarstvo preglednik, za kar je v Ljubljani opravil tečaj. Anton se je zelo rad udeleževal delovnih akcij, društvenih dogodkov in srečanj. Z ženo Kristino sta se redno udeleževala vsakoletne strokovne ekskurzije. Za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Člani društva smo ponosni, da je bil Anton naš član, saj je bil član z najdaljšim društvenim stažem.

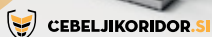
ČD Lukovica

ČEBELJI KORIDOR ZA PREPREČEVANJE
ČEBELJEGA ROPA

5 kosov:
29,80 €

Naročila:
031 536 229 ali
www.cebelykoridor.si

ČEBELJE MATICE
zreli matičniki, paketni roji
čebelje družine na LR satju

gsm 051 325 369; 041 936 306
cebelarstvo.medokost@gmail.com
www.apis-mellifera-carnica.eu

Vzrejalnice čebeljih matic Kozjansko
Medokoš & Medovita
Matija Koštomaj & Ivana Kovačević
Laziše 52, SI - 3225 Planina pri Sevnici

KIPGO
ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI WWW.KIPGO.NET

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
-PANJI AŽ KOZINC 11+3

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE! INVERTNE POGAČE
30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
FRUKTOZA 42%
DEKSTROZA 51,5%
MALTOZA 2,5%
TRIOZA 2%
SLADKOR 2%

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 5% popusta pri gotovinskem nakupu nad 100 EUR v naših prodajalnah.

PARNI TOPILNIKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNIKI LESENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALI 2 SATA, PREŠE ZA VOŠČINE

TOPLLOTNE OMARE ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU

TOPLLOTNE KOMORE NA KOLESIH

IZOLACIJSKA PENA ZA AŽ-PANJE

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ- IN LR- PANJEV

EMBALAŽA ZA MED:
-STEKLENA,
-PLASTIČNA
-KARTONSKA
-POKROVČKI.

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKI

od 0,28 EUR/POLO

URNIK

BATUJE pon.-pet.: 8.00-11.30 in 12.30-16.00, sob. ZAPRTO

PE LUKOVICA pon.-pet.: 9.00-13.00 in 13.30-17.00, sob. ZAPRTO

MAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

PETEK, 28. februarja 2020.

- 10.00 Slovesno odprtje razstave
- 17.00 Slovesna podelitev priznanj najbolje ocenjenim vrstam medu

SOBOTA, 29. februarja 2020.

- 9.30–14.00 Strokovnoizobraževalno srečanje (dvorana za predavanja)

Zveza čebelarjev »Lipa« Pazin organizira tradicionalno mednarodno prodajno razstavo čebelarске opreme in čebeljih pridelkov ter strokovnoizobraževalno srečanje

15. DANI MEDA

PAZIN - ISTR
28.-29. februarja 2020.

15. dnevi medu – Pazin 2020. bodo potekali v prostorih nove športne dvorane v mestu Pazin.

Soorganizatorja prireditve sta LAS »Srednja Istra« njena pokroviteljja pa Istrska županija in mesto Pazin.

Vse dodatne informacije dobite po e-pošti: info@lipa-pazin.hr ter na spletni strani www.lipa-pazin.hr.

Strokovno združenje
PROFESIONALNIH ČEBELARJEV

3. Pislakov dan

Soboto, 8. februar 2020, ob 10.00

Veterinarska fakulteta, Klinična predavalnica.

Program:

9.30–10.00

Registracija in sprejem gostov

10.00–10.15

Uvodni pozdrav Borisa Seražina, predsednika
Strokovnega združenja profesionalnih čebelarjev

10.15–10.35

Ovisnost ekonomičnosti čebelarjenja od lesne zaloge medonosnih vrst dreves ter gostote čebeljih družin;
Dr. Janez Prešeren, Kmetijski inštitut Slovenije

10.35–11.35

Ukrepi za obvladovanje noseme (*Nosema ceranae*);
Dr. Aránzazu Meana, dr. vet. med.,
dipl. vet. parazitologije na EVPC (Evropska akademija za veterinarsko parazitologijo), Španija

11.35–12.10

Odmor s prigrizkom

12.10–13.00

Panjski hrošč; Giovanni Formato, dr. vet. med.,
Inštitut IZSLT Rim, Italija

13.00–13.30

Več čebel – več bolezni?; Lucija Žvokelj dr. vet. med.
Nacionalni veterinarski inštitut, Veterinarska fakulteta,
Univerza v Ljubljani

13.30–14.30

Opraševanje jagodičevja s čebelami v rastlinjakih na Nizozemskem; Mario Coremans, čebelar in dipl. kmet.
posl. admin., Imkerij Coremans Nizozemska

14.30–15.00

Predavanje predstavnika Bayer d.o.o.

**Vstop za člane prost, za nečlane kotizacija 10 evrov. Plačilo pri vhodu.
Obvezna prijava na prijave@proficebelar.si.
Vljudno vabljeni.**

EVROPSKO PRIZNANJE KAKOVOSTI

VČLANITE SE V
KLUB NAJBOLJŠIH!

Vključite se v evropske sheme kakovosti in dokažite kupcem, da delate dobro, da je vaš med višje kakovosti in z znanim poreklom. Pokličite na 01/729 61 29 Natašo Lilek ali pišite na natasa.lilek@czs.si.

Vsebinska tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.